

ČVUT v Praze
Stavební fakulta, katedra geomatiky

„Fotogrammetrie a DPZ“

Karel Pavelka

E-mail: pavelka@fsv.cvut.cz

Laboratoř fotogrammetrie

Úvod

Fotogrammetrie $\Rightarrow$ část oboru geodézie a kartografie, který se zabývá zjišťováním geometrických a polohových informací z obrazových záznamů, nejčastěji z fotografických snímků

DPZ $\Rightarrow$ zabývá se bezkontaktním zjišťováním druhů pokryvu povrchu a jejich stavem

Laserové skenování $\Rightarrow$ technologie 3D skenování, která za pomoci laseru hromadně určuje prostorové souřadnice podrobných bodů na objektu

Úvod

Fotogrammetrie, DPZ a laserové skenování jsou metody, dodávající hromadně lokalizované informace pro technologii

GIS

Základní zdroje primárních informací o území dodávají:

- **geodetické metody**   přesnost v řádu **mm - cm**
- **fotogrammetrie**   přesnost v řádu **cm - dm**
- **DPZ**   přesnost v řádu **m - km**

Historie

- Al-Hassan bin Al –Haithm r.1032 jako první popsal „*cameru obscuru*“ – *středové promítání*
- Leonardo da Vinci (1452-1519) popsal „*dírkovou komoru*“ pro konstrukci středových průmětů
- 1605 Galileo Galilei vynalezl dalekohled
- 1777 vynález světlocitlivé slouč. AgCl (C.H.Scheele)
- **vynález fotografie: Niepce a Daquerre (1839)**
- **název fotografie pochází od J.Herschela**
- první snímky ze vzduchu pořídil známý francouzský fotograf G.F.Tournachon (zvaný Nadar) v roce 1858
- podle návrhu A.Laussedata (1859) byl konstruován první fototeodolit; využito ve Francii při mapování v r.1861
- **"fotogrammetrie" je datována do roku 1858, kdy tento výraz použil Němec A.Meydenbauer**
- G.Eastman, r.1884 (papírový film) a jeho zavedení do praxe r.1889 (celuloidový film, první fotoaparát na svitkový film)
- C.Pulfrich (Zeiss Jena) r.1901 zkonstruoval první přístroj pro stereoskopické měření *stereokomparátor*

Historie

- E.Orel, 1909-1911 zkonstruoval první „Autostereograf“, od r.1909 v závodech Carl Zeiss Jena jako „Stereoautograf“
- **W.Wright jako první snímkoval z letadla r.1903**
- snímkování z letadel našlo uplatnění s příchodem I.světové války
- r.1935 přišel na trh první barevný film Kodakchrom
- během druhé světové války byly konstruovány některé nové komory a stroje a vypracovány metody využití fotogrammetrie, ale především pro vojenské účely
- další rozvoj fotogrammetrie nastal opět až po r. 1945 (analogové stroje)
- kosmické technologie (po r. 1957)
- sedmdesátá léta – analytické stroje
- osmdesátá léta – rozvoj digitálních technologií
- devadesátá léta – plný přechod na digitální technologii

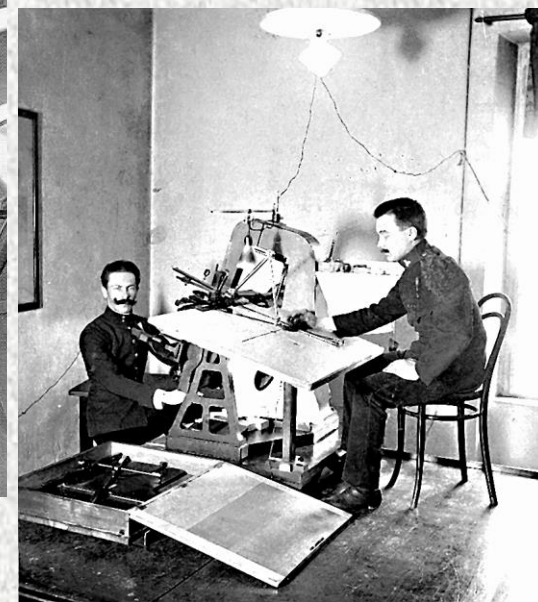
Historie

Karel Kořistka (1825 1906) profesor matematiky a geodézie, první rektor Královského českého polytechnického ústavu v Praze ve školním roce 1864-65. Průkopník fotogrammetrie v českých zemích

K.Kořistka se s ní seznámil s fotogrammetrií na studijní cestě v r.1862 přímo u A.Lausseata a po návratu z této cesty ji použil v Praze

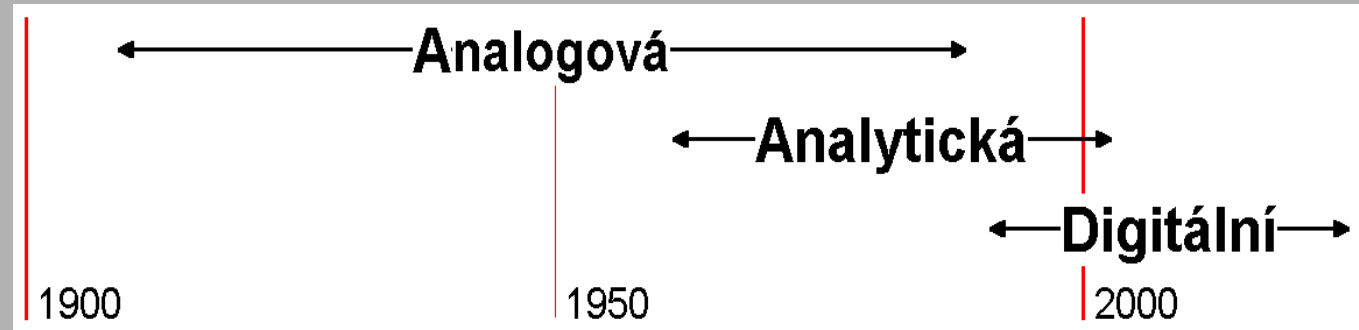
I. světová válka

Fotogrammetrie - rozdělení

- Základní etapy vývoje: technologie

Základní kritéria dělení fotogrammetrie

a) podle polohy stanoviška

pozemní, letecká, družicová

b) podle počtu a konfigurace snímků

jednosnímková a vícesnímková: stereo či průseková

b) podle technologického postupu zpracování

analogová, analytická, digitální

Využití fotogrammetrie

Státní mapová díla (resort ČÚZK) topografické mapy (1:10 000)

Vojenské topografické mapy (Armáda ČR)

Informační systémy (státní správa, informační vrstvy GIS) , **DMR+DMP**

Památková péče (pracovníci pam.péče, architekti) dokumentace, podklady

Stavebnictví (projekční a stavební firmy) podklady, dokumentace, určení deformací

Životní prostředí (správy NP a CHKO, ÚHÚL) lesnické mapy, delimitace vegetace

Dále:

- **územní plánování** - 3D modely zástavby
- **vodní hospodářství** – povodně, odtokové profily
- **inventarizace a monitoring** - doly, lomy, skládky
- **strojírenství** - kontrola přesnosti, deformace
- **rehabilitační lékařství, biomechanické aplikace**

Důvody nasazení fotogrammetrie

- ⇒ **minimalizace práce v terénu**
  - ⇒ **ekonomika**
  - ⇒ **rychlost**
- **celková úspora času**
- **úspora nákladů**
- **dokumentační hodnota snímků (časová řada)**
- **vyšší vypovídací schopnost snímků ve srovnání s mapou (digitální ortofoto)**

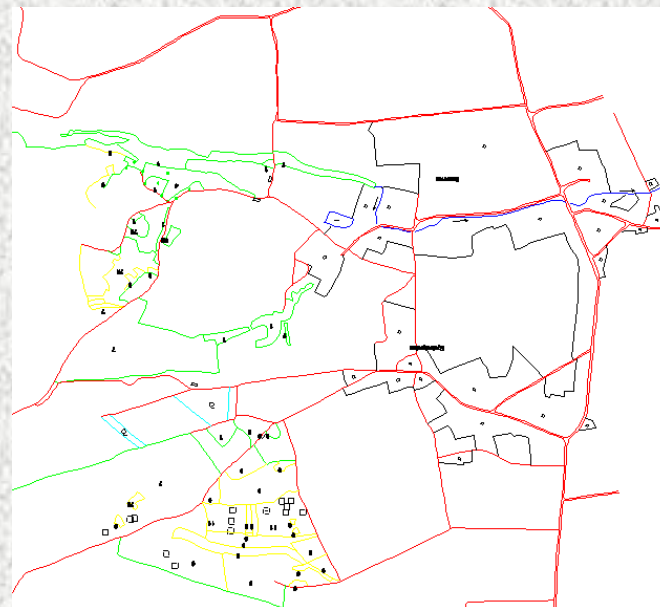
Využití fotogrammetrie v mapování

snímek

mapa

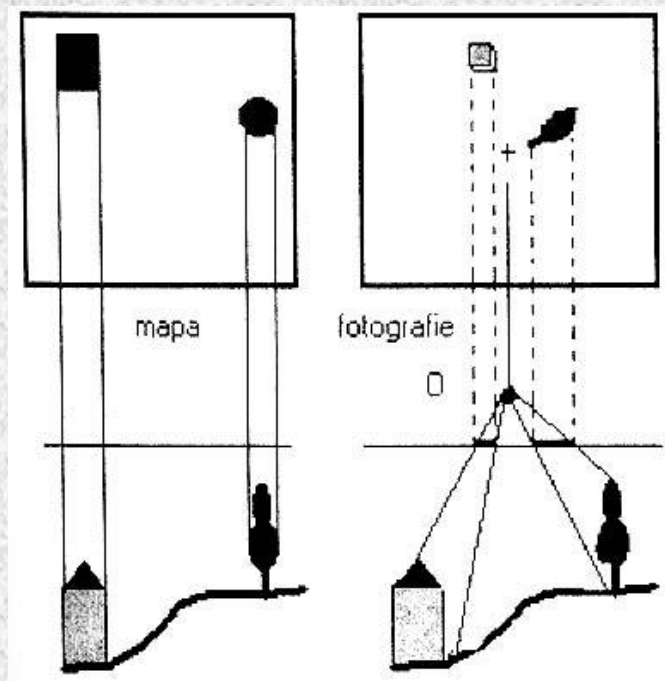
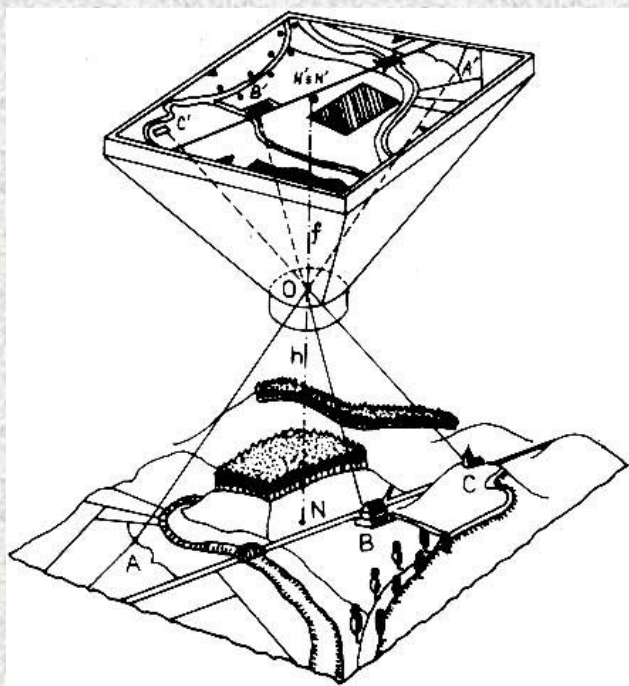

fotografický snímek = středový průmět zobrazeného předmětu

Vstupní data:

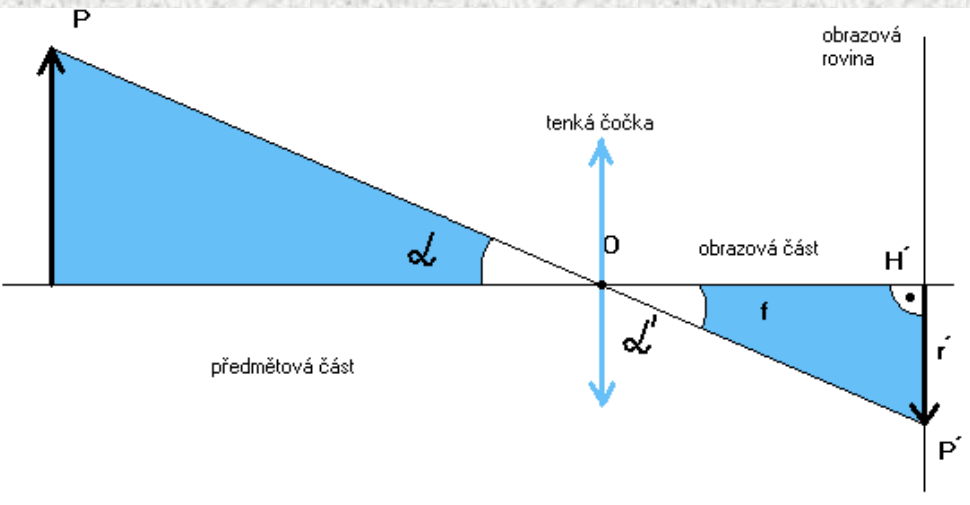
⇒ **snímek** - zdroj informací

⇒ **nutná doplňková data** - geodetické souřadnice
vlíčovacích bodů, prvky vnitřní (vnější) orientace

Základy fotogrammetrie

Vznik obrazu

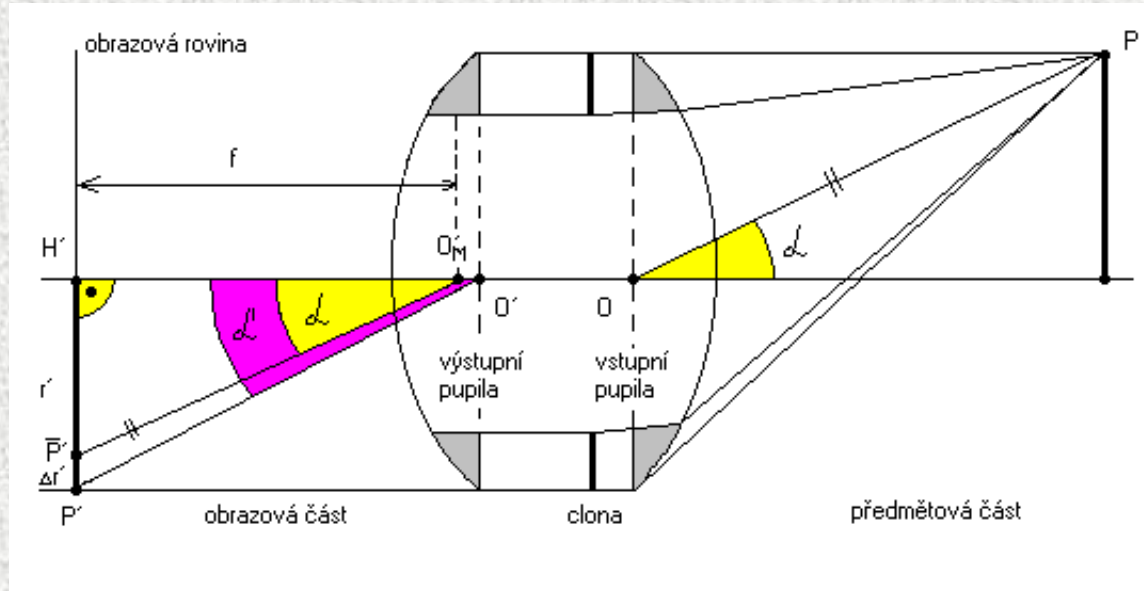

Zobrazení skutečným
objektivem $r' = f \cdot \operatorname{tg} \alpha + \Delta r'$
 $\Delta r'$ - vliv distorze

$$\alpha \neq \alpha'$$

Zobrazení ideální čočkou

$$\alpha = \alpha' \quad r' = f \cdot \operatorname{tg} \alpha$$

Souřadnicové soustavy

Obecně se v naší fotogrametrii užívá dvou typů systémů souřadnic:

a) **hlavní souřadnicové systémy**

- b) - systém snímkových souřadnic
- systém modelových souřadnic
- systém geodetických souřadnic

b) **pomocné souřadnicové systémy**

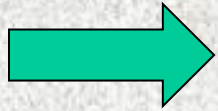
- systém fiktivních snímkových souřadnic
- systém snímkových souřadnic přesně svislého snímku

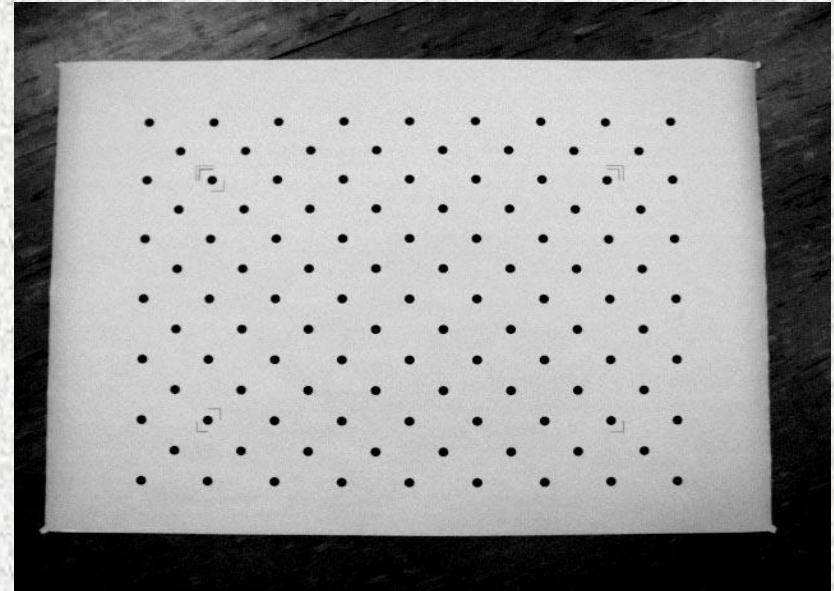
Kalibrace komory

Pokud neznáme prvky vnitřní orientace, je třeba je měřením vypočítat

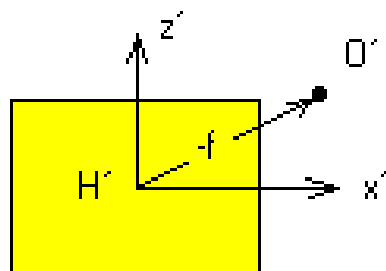
Kalibrační metody

nejběžnější kalibrace pomocí kalibračního pole
nebo ve specializované optické laboratoři

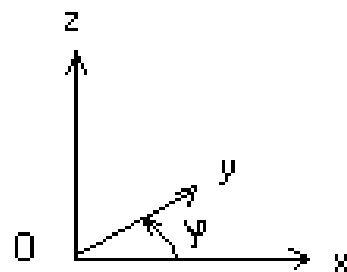

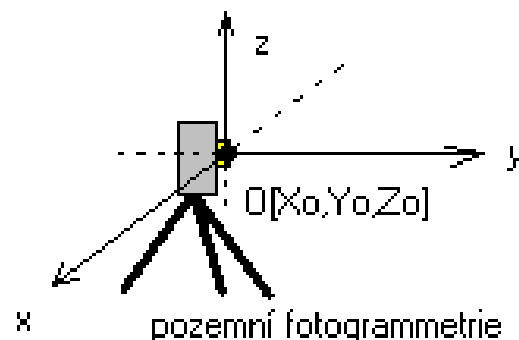
Prvky vnitřní a vnější orientace

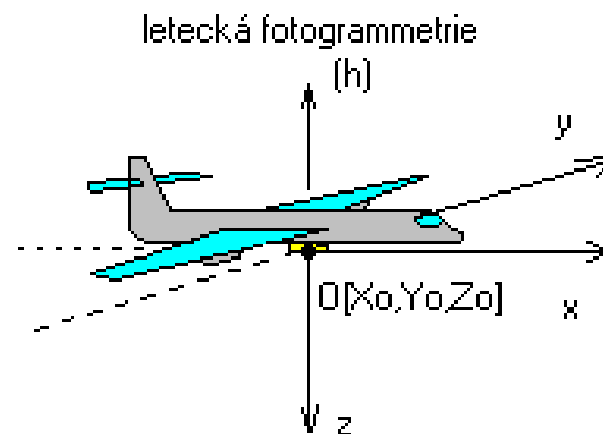
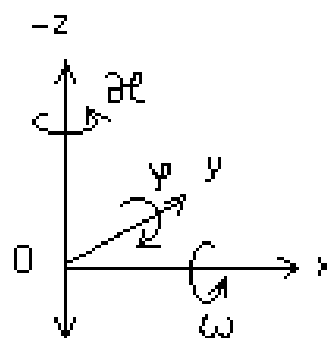
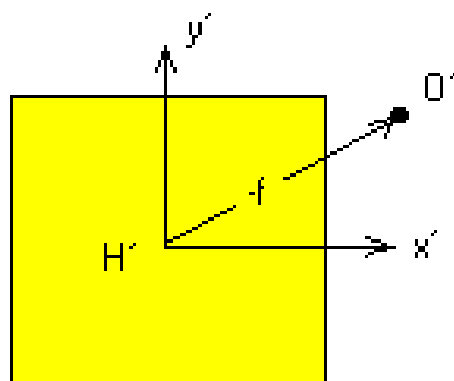
snímkové souřadnice

modelové souřadnice

pozemní fotogrammetrie

letecká fotogrammetrie
(h)

Prvky vnitřní a vnější orientace pro pozemní a leteckou fotogrammetrii

Převod informací ze snímku do geodetických systémů

1) Obnovení prvků vnitřní orientace

Kalibrace kamery – určení ohniskové vzdálenosti a polohy hl.bodu

2) Vnější orientace

Vnější orientace lze řešit klasicky ve dvou krocích jako:

- 1. relativní orientaci** (vzájemná orientace mezi oběma stereosnímky, utvoření libovolně prostorově orientovaného stereomodelu)
- 2. absolutní orientaci** (pootočení a posun modelu do referenčního geodetického systému)
3. v jednom kroku **metodou svazkového vyrovnání** (**komplexní řešení**)
(*Bundle Adjustment, Bündelausgleichung*)

Přímý vztah - transformace

$$\begin{bmatrix} X \\ Y \\ Z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} X_o \\ Y_o \\ Z_o \end{bmatrix} + m \cdot R \cdot \begin{bmatrix} x' - x'_o \\ y' - y'_o \\ -f \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} X \\ Y \\ Z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} X_o \\ Y_o \\ Z_o \end{bmatrix} + m \cdot \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & r_{13} \\ r_{21} & r_{22} & r_{23} \\ r_{31} & r_{32} & r_{33} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} x' - x'_o \\ y' - y'_o \\ -f \end{bmatrix}$$
$$\begin{aligned} X &= X_o + m \cdot (r_{11} \cdot (x' - x'_o) + r_{12} \cdot (y' - y'_o) - r_{13} \cdot f) \\ Y &= Y_o + m \cdot (r_{21} \cdot (x' - x'_o) + r_{22} \cdot (y' - y'_o) - r_{23} \cdot f) \\ Z &= Z_o + m \cdot (r_{31} \cdot (x' - x'_o) + r_{32} \cdot (y' - y'_o) - r_{33} \cdot f) \end{aligned}$$

$$m = \frac{Z - Z_o}{r_{31} \cdot (x' - x'_o) + r_{32} \cdot (y' - y'_o) - r_{33} \cdot f}$$

$$X = X_o + (Z - Z_o) \cdot \frac{r_{11} \cdot (x' - x'_o) + r_{12} \cdot (y' - y'_o) - r_{13} \cdot f}{r_{31} \cdot (x' - x'_o) + r_{32} \cdot (y' - y'_o) - r_{33} \cdot f}$$

$$Y = Y_o + (Z - Z_o) \cdot \frac{r_{21} \cdot (x' - x'_o) + r_{22} \cdot (y' - y'_o) - r_{23} \cdot f}{r_{31} \cdot (x' - x'_o) + r_{32} \cdot (y' - y'_o) - r_{33} \cdot f}$$

$$x' = x'_o - f \cdot \frac{r_{11}(X - X_o) + r_{21}(Y - Y_o) + r_{31}(Z - Z_o)}{r_{13}(X - X_o) + r_{23}(Y - Y_o) + r_{33}(Z - Z_o)}$$

$$y' = y'_o - f \cdot \frac{r_{12}(X - X_o) + r_{22}(Y - Y_o) + r_{32}(Z - Z_o)}{r_{13}(X - X_o) + r_{23}(Y - Y_o) + r_{33}(Z - Z_o)}$$

Analytické metody

Komplexní řešení, řešení rovnic na počítači, iterační metody

$$x'_{i1} = F_x(f, x'_0 = d^x, X_{01}, Y_{01}, Z_{01}, \omega_1, \varphi_1, \kappa_1, X_i, Y_i, Z_i)$$

$$y'_{i1} = F_y(f, y'_0 = d^y, X_{01}, Y_{01}, Z_{01}, \omega_1, \varphi_1, \kappa_1, X_i, Y_i, Z_i)$$

$$x''_{i2} = F_x(f, x''_0 = d^x, X_{02}, Y_{02}, Z_{02}, \omega_2, \varphi_2, \kappa_2, X_i, Y_i, Z_i)$$

$$y''_{i2} = F_y(f, y''_0 = d^y, X_{02}, Y_{02}, Z_{02}, \omega_2, \varphi_2, \kappa_2, X_i, Y_i, Z_i)$$

$$x' = x'_0 - f \frac{r_{11}(X - X_0) + r_{21}(Y - Y_0) + r_{31}(Z - Z_0)}{r_{13}(X - X_0) + r_{23}(Y - Y_0) + r_{33}(Z - Z_0)}$$

$$y' = y'_0 - f \frac{r_{12}(X - X_0) + r_{22}(Y - Y_0) + r_{32}(Z - Z_0)}{r_{13}(X - X_0) + r_{23}(Y - Y_0) + r_{33}(Z - Z_0)}$$

$$f(x_1, \dots, x_n) = f(x_1^0, \dots, x_n^0) + \left(\frac{\partial f}{\partial x_1} \right)^0 dx_1 + \dots + \left(\frac{\partial f}{\partial x_n} \right)^0 dx_n$$

$$\begin{aligned} v_{xij} = & \left(\frac{\partial x'}{\partial X_{0j}} \right)^0 dX_{0j} + \left(\frac{\partial x'}{\partial Y_{0j}} \right)^0 dY_{0j} + \left(\frac{\partial x'}{\partial Z_{0j}} \right)^0 dZ_{0j} + \\ & + \left(\frac{\partial x'}{\partial \omega_j} \right)^0 d\omega_j + \left(\frac{\partial x'}{\partial \varphi_j} \right)^0 d\varphi_j + \left(\frac{\partial x'}{\partial \kappa_j} \right)^0 d\kappa_j + \\ & + \left(\frac{\partial x'}{\partial X_i} \right)^0 dX_i + \left(\frac{\partial x'}{\partial Y_i} \right)^0 dY_i + \left(\frac{\partial x'}{\partial Z_i} \right)^0 dZ_i - (x'_{ij} - x'^0_{ij}) \end{aligned}$$

Zachycení obrazu

Vznik obrazu

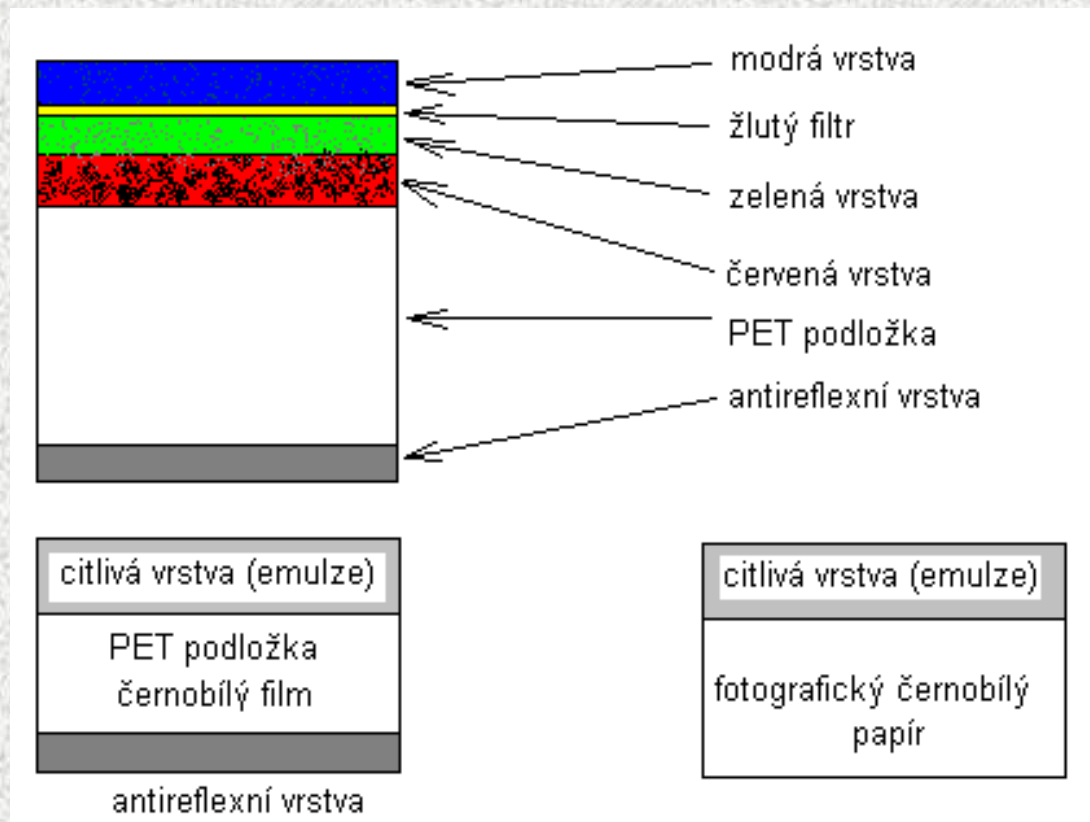
Fotografický materiál

Všeobecně lze fotografický materiál rozdělit na:

pozitivní materiál, negativní materiál a inverzní (diapozitivní) materiál.

Dále se fotografický materiál dělí na:

- barevný
- černobílý
- inframateriál
- spektrozónální

Vznik digitálního obrazu

Digitální obraz je obraz v číslicové podobě (vyjádřený čísly). Vzniká buď primárně digitálními snímacími zařízeními nebo skenováním analogových snímků. Digitální obraz se skládá z jednotlivých pixelů,

(z anglického *picture elements*) nabývajících určitých hodnot, která nejsou libovolné (dáno technickými možnostmi počítače a kódováním).

Definiční obor – obrazová funkce je definována jen v ploše obrazu

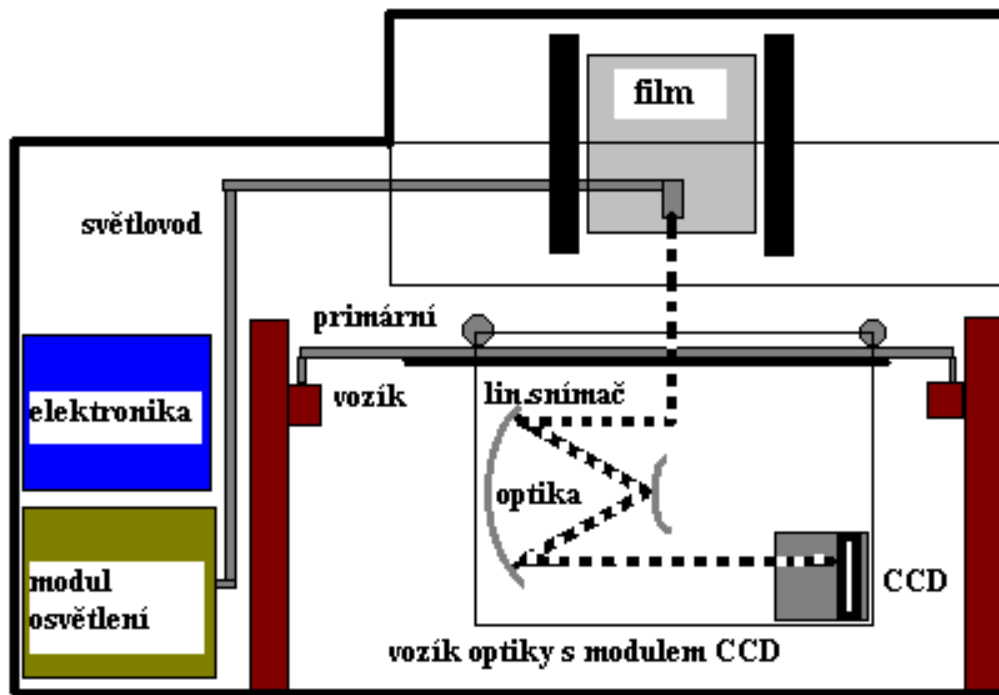
Obor hodnot – kvantování obrazu, např. na 8 bitů 0-255 hodnot

$$P[i, j] = f(i, j)$$

$f(i, j)$	$f(i, j+1)$	$f(i, j+2)$	$f(i, j+3)$	$f(i, j+4)$
$f(i+1, j)$	$f(i+1, j+1)$	$f(i+1, j+2)$	$f(i+1, j+3)$	$f(i+1, j+4)$
$f(i+2, j)$	$f(i+2, j+1)$	$f(i+2, j+2)$	$f(i+2, j+3)$	$f(i+2, j+4)$
.....				
.....				$f(m, n)$

$$M = m \cdot n \cdot e \text{ [byte]}$$

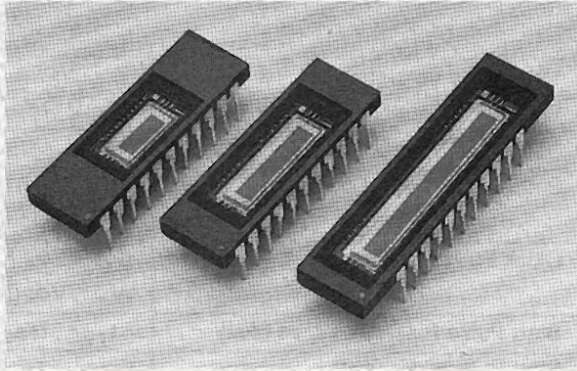
Vznik digitálního obrazu skenováním

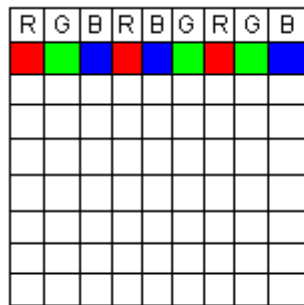
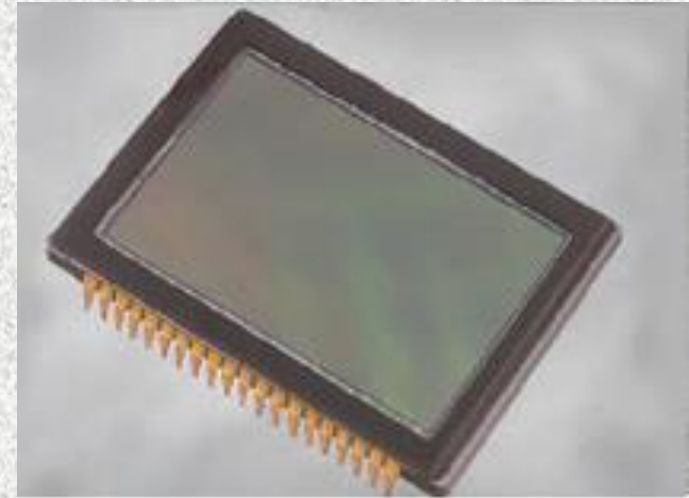
Skener PhotoScan2001

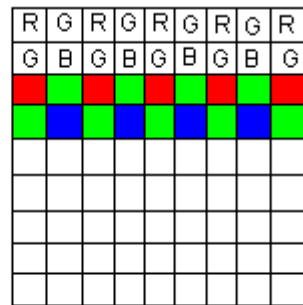
Přímý vznik digitálního barevného obrazu

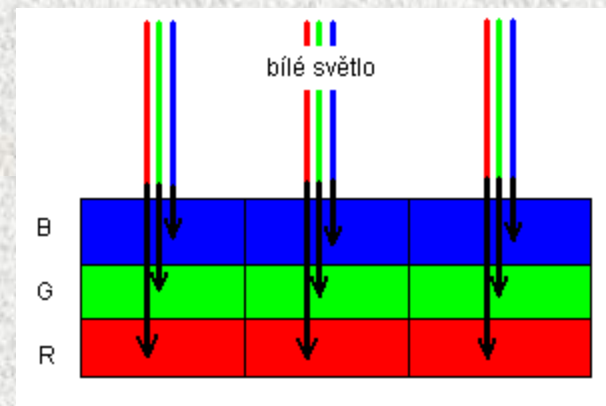
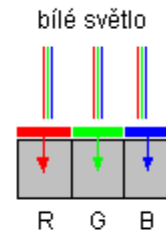
Jediný senzor (*one shot camera*)

RGB pásová maska

RGBG mozaiková maska

Fotogrammetrické kamery

Pozemní analogové kamery

← *Těžké komory UMK
(skleněné desky nebo planfil 13x18cm)*

*Réseau komora RolleiMetric 6006
(svitkový film, 6x6cm)* →

70.-90.léta 20.století

Fotogrammetrické kamery

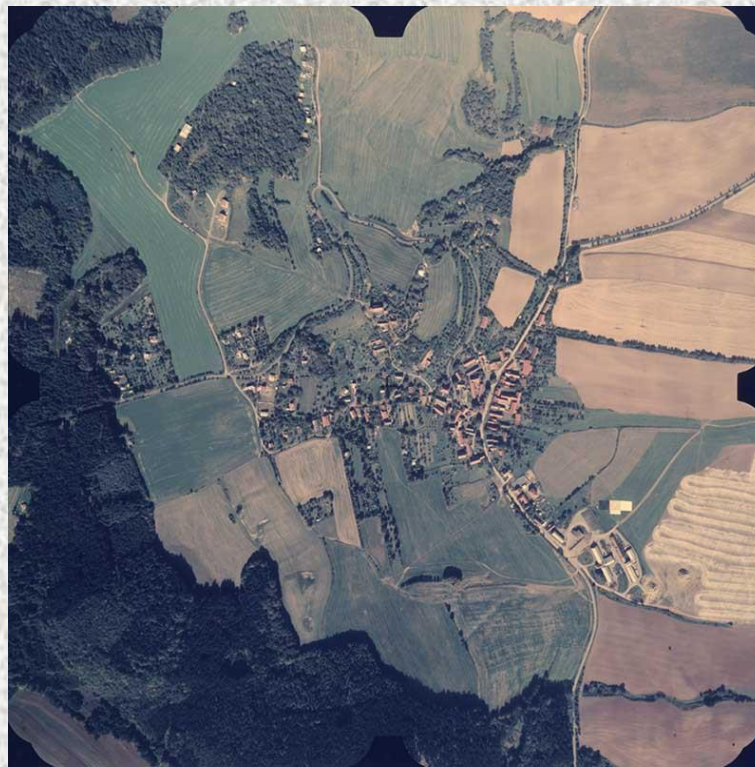
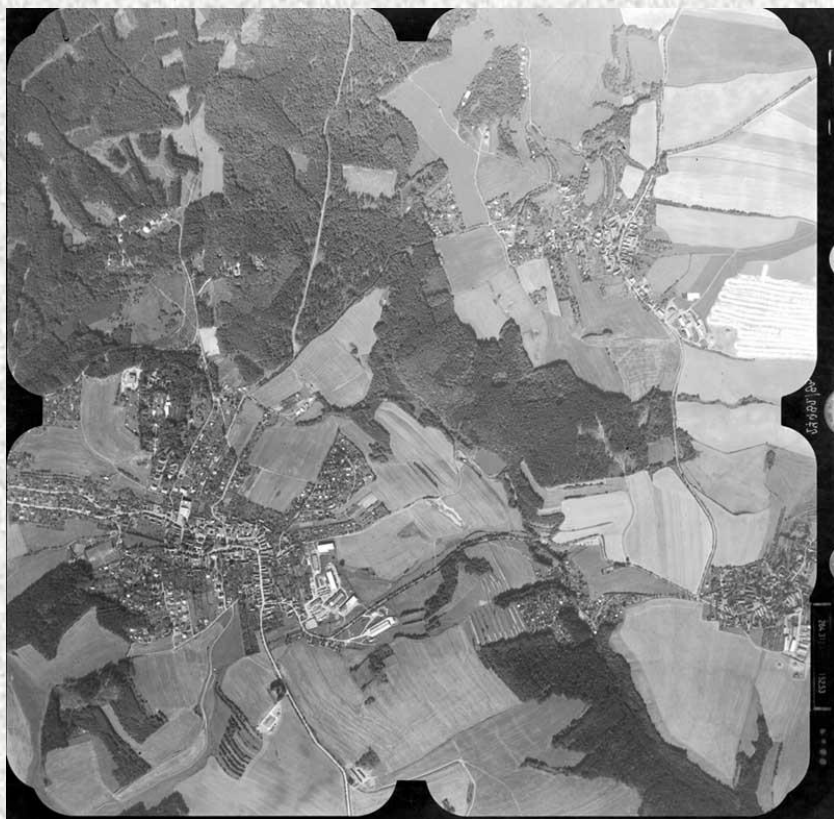

*Komora Leica RC 30
Komora Zeiss RMK-TOP a
gyrostabilizovaná plošina TAS, Komora
LMK (Zeiss Jena)
90.léta 20.století*

Fotogrammetrické záznamy klasické

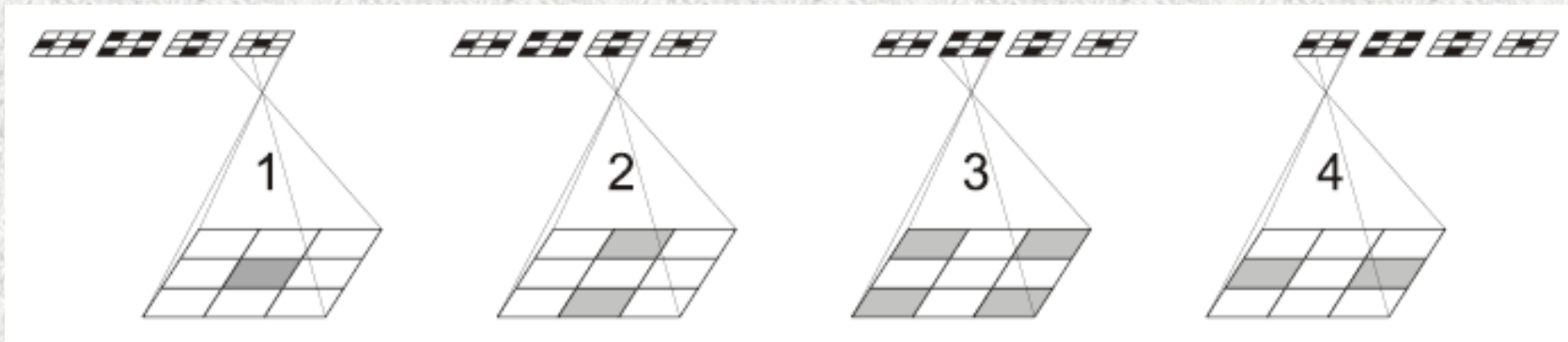
rámové značky

digitální letecké kamery

Komora UltraCam D, 2005

digitální kamery (SLR – single lens reflex camera, zrcadlovky)

kamery Canon, Nikon, aj., (21. století)

*-současné běžné možnosti rozlišení 10-
30MPix*

Prímé měření polohy a orinetace: INS - IMU

APX-UAV Boardsets

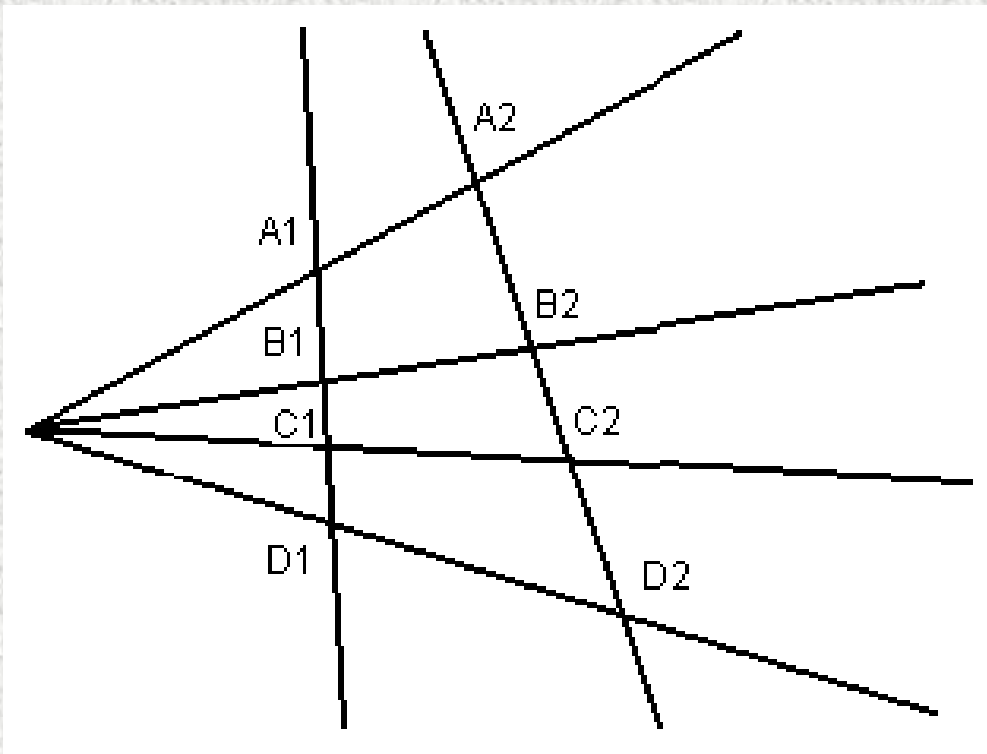

Metody fotogrammetrie

Jednosnímková fotogrammetrie

- vztah mezi dvěma rovinami

Pappova věta:

Dvojpoměr čtveřice bodové nebo paprskové zůstává v rovině mapy i snímku zachován.

$$\frac{A_1C_1}{B_1C_1} = \frac{A_2C_2}{B_2C_2}$$
$$\frac{A_1D_1}{B_1D_1} = \frac{A_2D_2}{B_2D_2}$$

Matematickým vyjádřením skutečnosti je **kolineární transformace**

$$X = \frac{a_1x' + a_2y' + a_3}{c_1x' + c_2y' + 1}$$

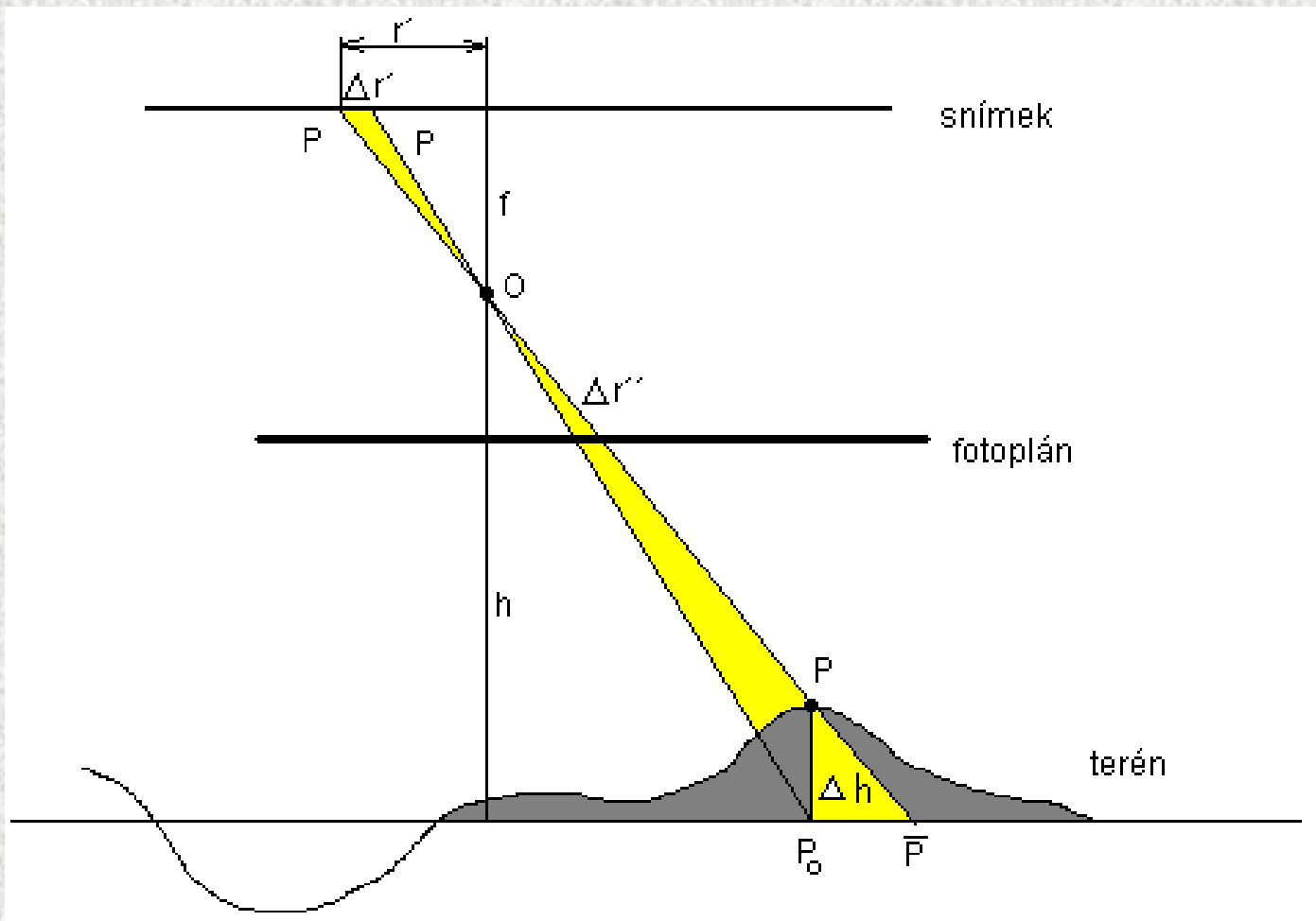
$$Y = \frac{b_1x' + b_2y' + b_3}{c_1x' + c_2y' + 1}$$

Vliv výškového členění

$$\Delta r'' = \frac{\Delta h \cdot r'}{f \cdot m_F} \quad \Delta h_{\max} = \frac{f \cdot m_F \cdot \Delta r''_{\max}}{r'}$$

Digitální překreslení

Originální snímek a fotoplán, pořízený měřickou komorou (vlevo), snímek, pořízený obyčejným fotoaparát a jeho digitálně překreslená podoba – zaklenutí obrazu, vlivem neodstraněné radiální distorze je jasně viditelné (vpravo)

Digitální jednosním. fotogrammetrie

- Orig.snímek

$$X = \frac{a_1x' + a_2y' + a_3}{c_1x' + c_2y' + 1}$$

$$Y = \frac{b_1x' + b_2y' + b_3}{c_1x' + c_2y' + 1}$$

- Fotoplán

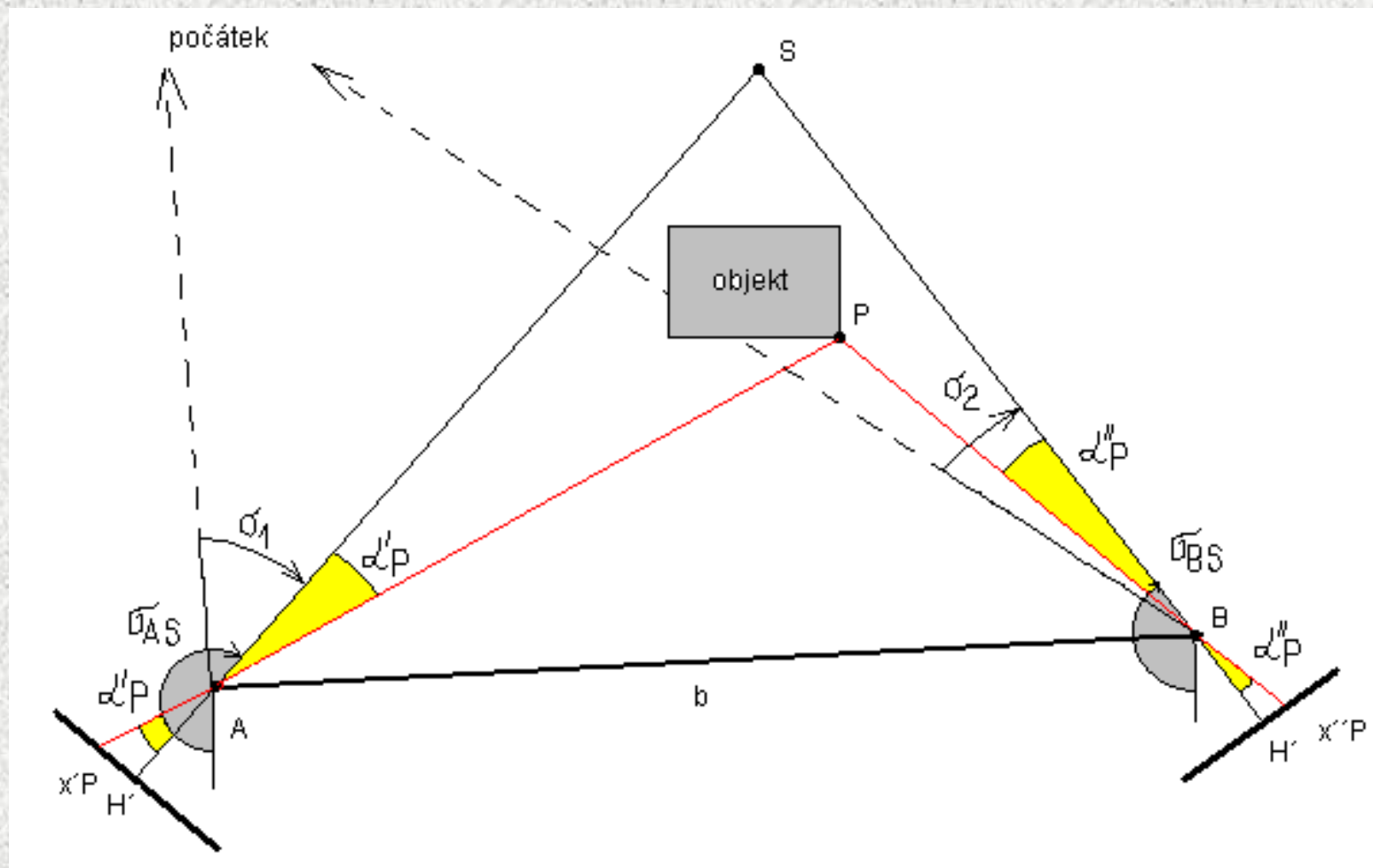
Historické řešení

$$\operatorname{tg} \alpha' = \frac{x'}{f}, \quad \operatorname{tg} \beta' = \frac{z'}{\sqrt{(f^2 + x'^2)}} = \frac{z'}{f} \cos \alpha'$$

$$\operatorname{tg} \alpha' = \frac{x'}{f}, \quad \operatorname{tg} \beta' = \frac{z'}{\sqrt{(f^2 + x'^2)}} = \frac{z'}{f} \cos \alpha'$$

$$x' = f \frac{x'_F}{f \cdot \cos \omega - z'_F \cdot \sin \omega}, \quad z' = f \frac{f \cdot \sin \omega + z'_F \cdot \cos \omega}{f \cdot \cos \omega - z'_F \cdot \sin \omega}$$

Digitální fotogrammetrie

Průřeková digitální fotogrammetrie

$$\begin{pmatrix} x' - x'_0 + \Delta x' \\ z' - z'_0 + \Delta y' \\ -f \end{pmatrix} = m \cdot \mathbf{R}^T \cdot \begin{pmatrix} X - X_0 \\ Y - Y_0 \\ Z - Z_0 \end{pmatrix}$$

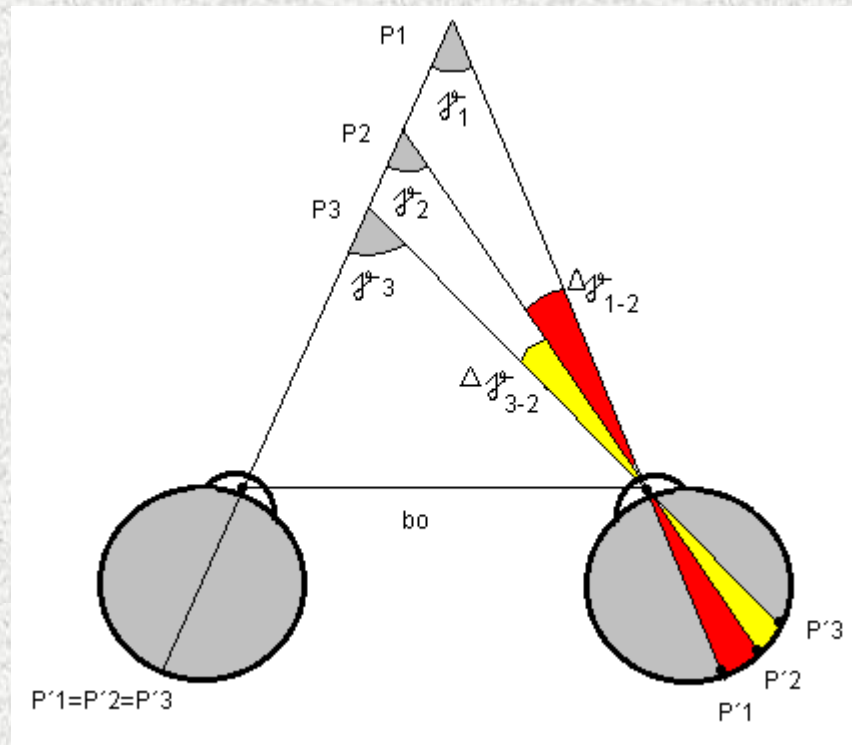
Stereofotogrammetrie

Stereofotogrammetrická
metoda zavedena počátkem
20.stol. (Pulfrich)

Vyhodnocení na základě
stereoskopického vjemu i
pro nesignalizované body

Fotogrammetrické
stereoskopické
pozorování a vyhodnocení

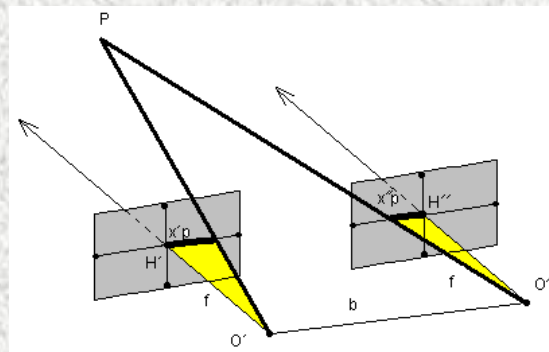
- umělý stereoskopický vjem
na základě přirozeného
vjemu zdravých očí

Klasická pozemní stereofotogrammetrie

Při pozemních aplikacích lze zajistit standardizaci prvků vnější orientace **R=E**

$$x = \frac{b \cdot x'}{p} \quad y = \frac{b \cdot f}{p} \quad z = \frac{b \cdot z'}{p}$$

b (AB) $\Rightarrow$ základna

x y (z) $\Rightarrow$ modelový systém

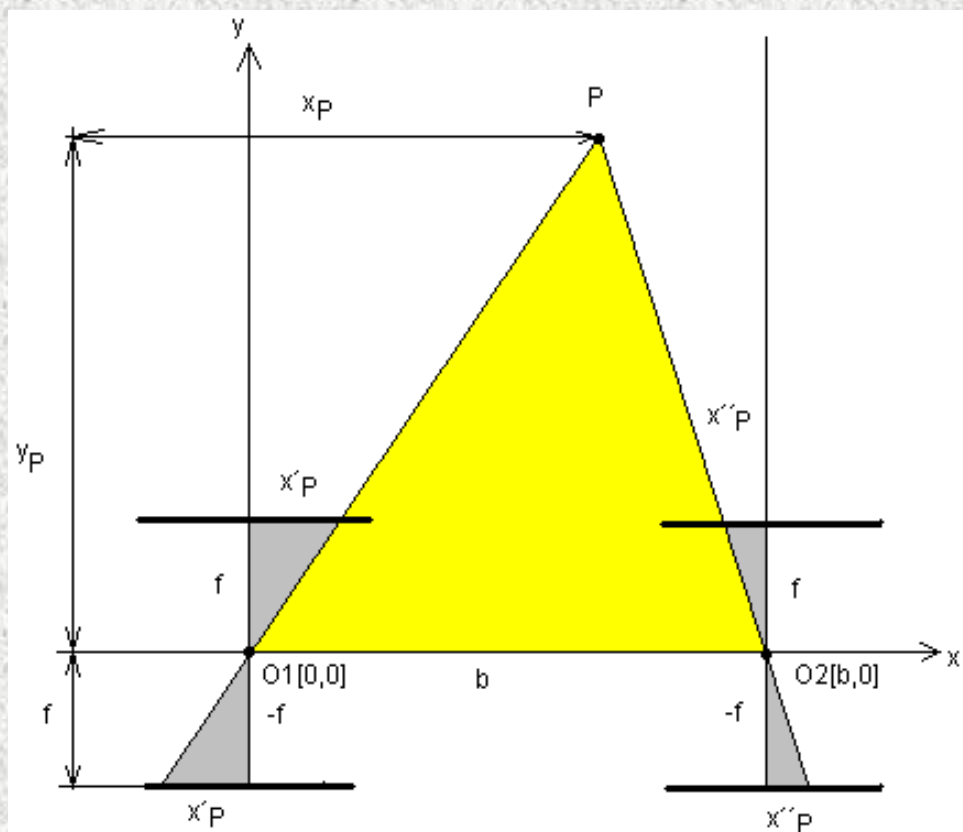
σ' , σ'' $\Rightarrow$ snímkové roviny

x' , x'' , z' , z'' $\Rightarrow$ snímkové souřadnice

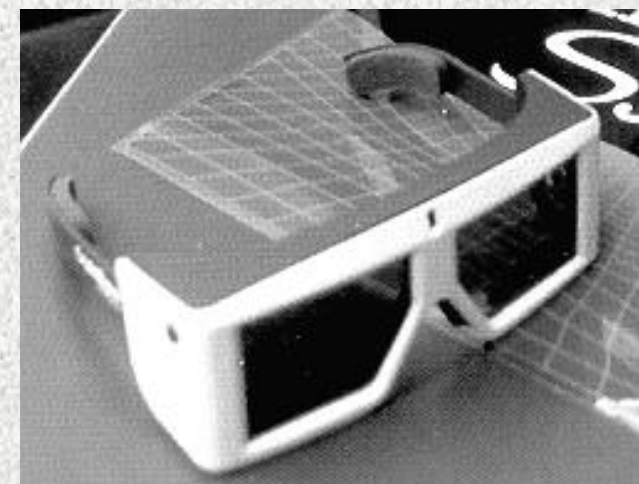
p $\Rightarrow$ paralaxa (rozdíl snímkových souřadnic)

f $\Rightarrow$ konstanta komory (ohnisková vzdálenost)

Přesnost: $m_y = \pm \frac{y \cdot y}{b \cdot f} m_P$

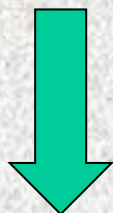

Pomůcky

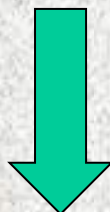

Fotogrammetrické technologie vyhodnocení obsahu snímků

*Analogová technologie
(zastaralá, nevyužívá se)*

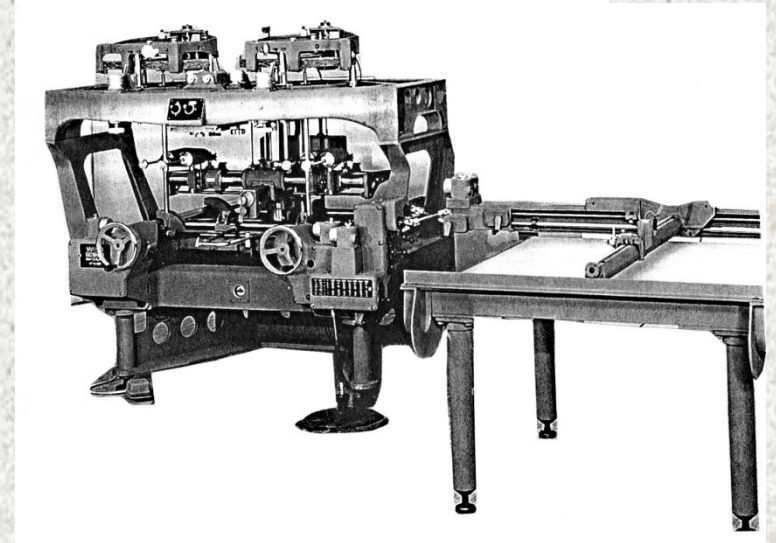
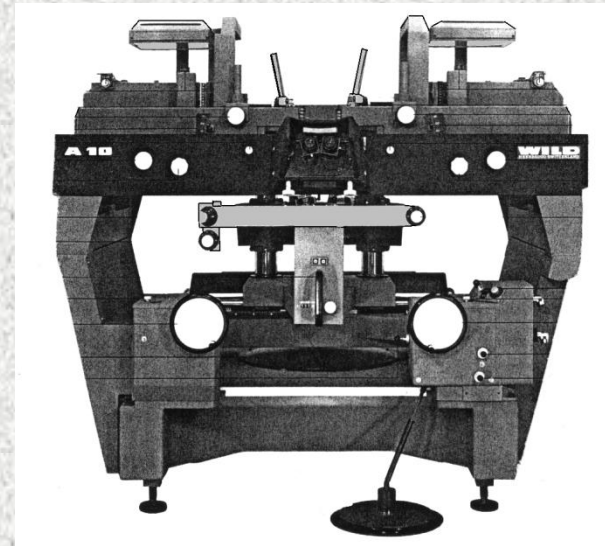

*Početní (analytická) technologie
- s využitím analogových strojů
a dílčích početních kroků
(klasická)*

*Analytická technologie
- nelze řešit bez počítače
- současnost*

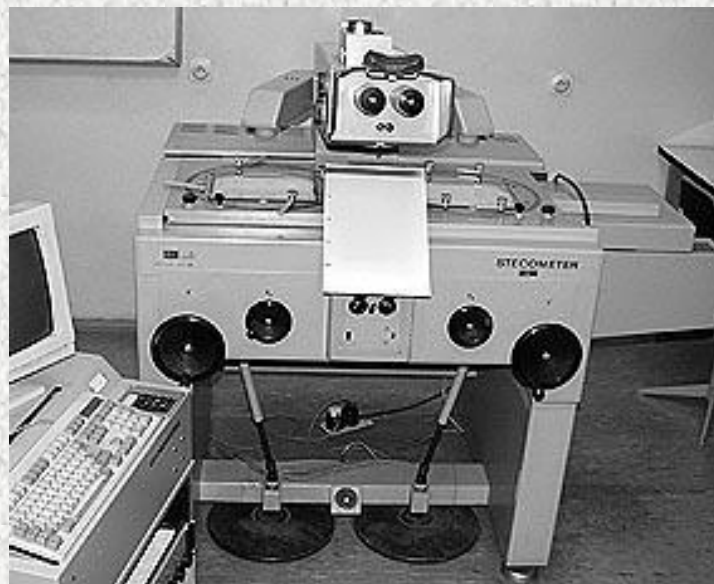
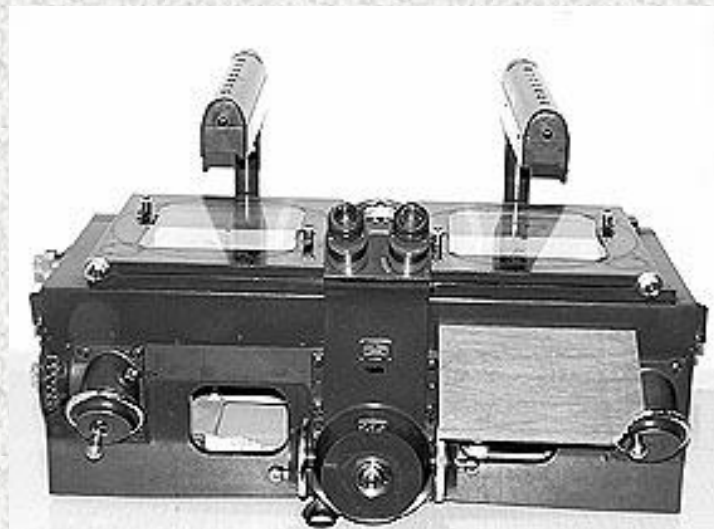
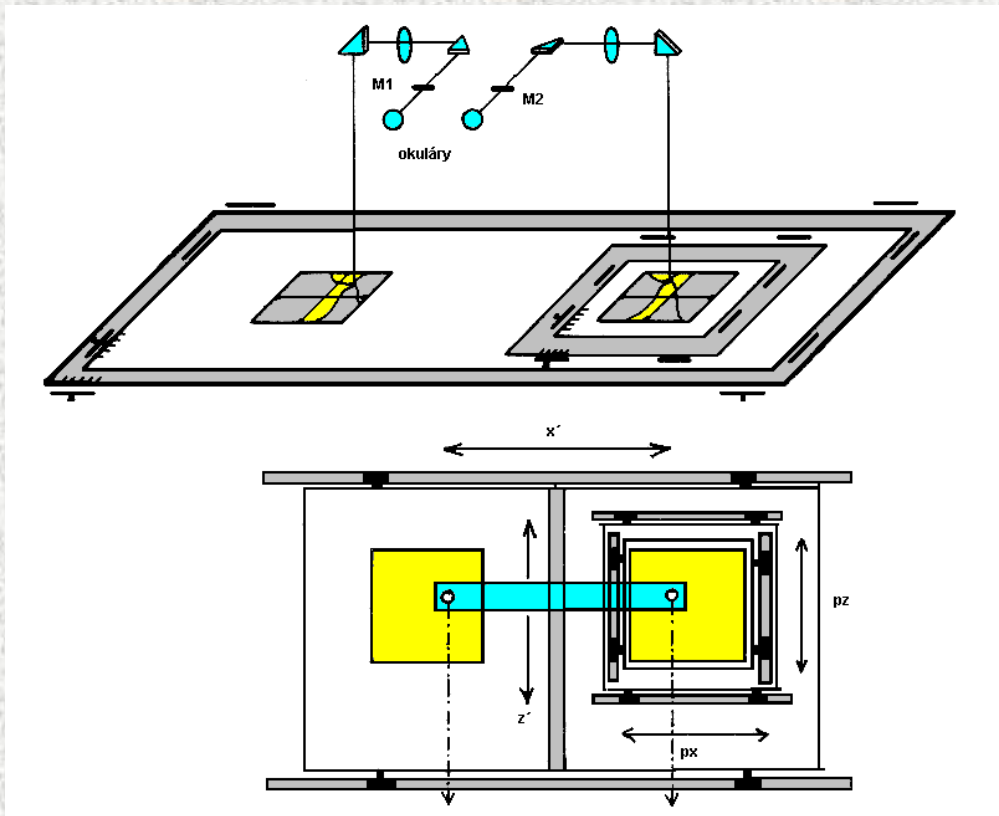
Analogové stroje

Stereometrograf, Topokart (Zeiss Jena)

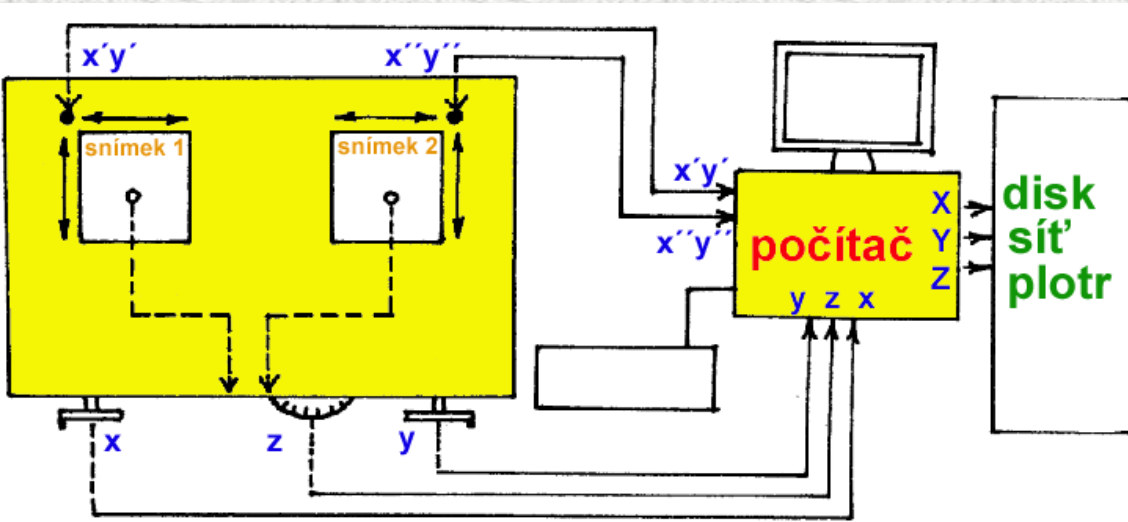
A-10 a A-7 (Wild)

analogové stroje-komparátory

Analytické stroje

- měří se na skutečných snímcích, nutný počítač
- nevytváří se reálný model
- nejpřesnější fm metoda
- ovládají se modelové souřadnice, na počítači se přepočítávají na snímkové
- pojízdné nosiče snímků se nastaví na vypočtené snímkové souřadnice

BC-1 (Wild, 1985)

SD 2000 (Leica, 1995)

Digitální stereofotogrammetrie

- *Sada stereovidění s krystalovými brýlemi (Imagestation SSK), 1999*
- **Současná podoba DPW**

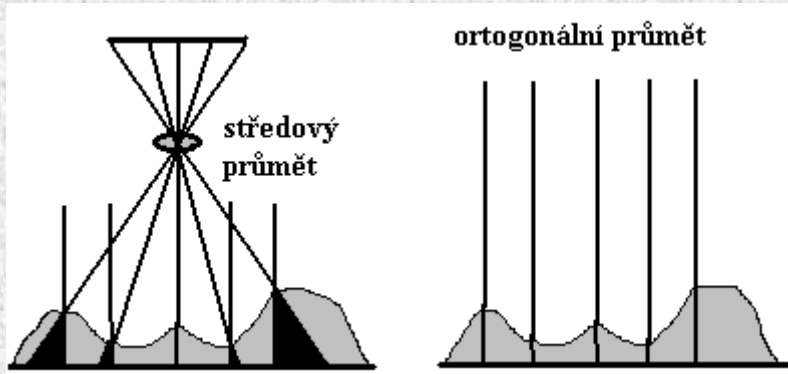
Digital photogrammetric workstation

digitální fotogrammetrie

Digitální ortofoto

*Nutno znát a mít: snímky, známé prvky
vnitřní a vnější orientace,
digitální model reliéfu nebo povrchu,
vlíčovací body geodeticky zaměřené*

2003, 1m, skenované snímky

2015, 20cm, digitální kamera

SfM (structure from motion), IBMR (image based modeling and rendering)

- Moderní technologie zejména pro blízkou fm (cca 30m) a „dronovou“ fm
- Automatická AAT
- Tvorba DMP a ortofota

SfM a IBMR

- Postup:
- Pořízení snímků s velkým překrytem
- Vložení snímků do sw, založení projektu
- Tvorba řídkého mračka bodů (sparse point cloud) – klíčové body (key points ve snímcích), matching („přiřazení“)-výpočet prvků vnitřní a vnější orientace s vyrovnáním

SfM a IBMR

- Filtrace modelu
- Tvorba hustého mračna bodů (dense point cloud), tzn. nalezení bodů, které mají obraz alespoň na dvou snímcích a výpočet jejich x, y, z
- Editace modelu
- Tvorba sítě (mesh, TIN)
- Tvorba textury
- Tvorba DMP a ortofota

Digitální fotoaparát + software založený na digitální obrazové korelaci (Agisoft Photoscan - Metashape, Zephyr 3D, pix4D, 123catch atd.)

Workspace ✕

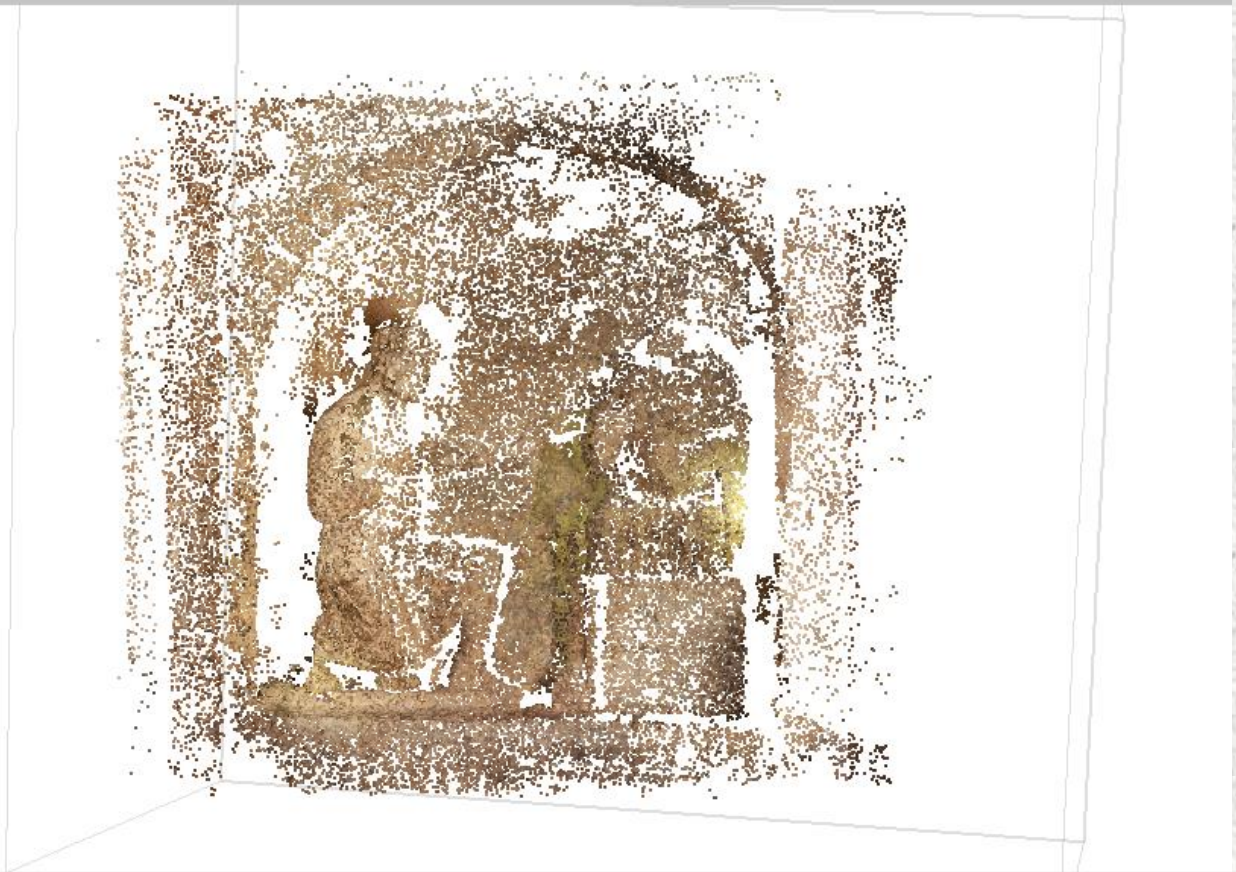
Workspace (1 chunks, 138 cameras)

▶ **Chunk 1 (138 cameras, 102,301 points) [T]**

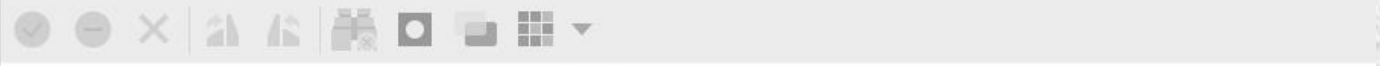
Model Ortho

Perspective 30°

102,301 points

Photos

IMG_3975 IMG_3976 IMG_3977 IMG_3978 IMG_4782 IMG_4783 IMG_4784 IMG_4785

workspace

Workspace (1 chunks, 138 cameras)

Chunk 1 (138 cameras, 102,301 points) [T]

Model Ortho

Perspective 30°

points: 57,778,176

Photos

IMG_3975

IMG_3976

IMG_3977

IMG_3978

IMG_4782

IMG_4783

IMG_4784

IMG_4785

Model Ortho

Perspective 30°

Faces: 1,283,957 vertices: 1,232,169

Využití - příklady

Technická dokumentace: ortofoto + vektorové vyhodnocení

družicová fotogrammetrie od 90. let 20.století

Carnuntum, 40km JV od Vídně, římský vojenský tábor a město

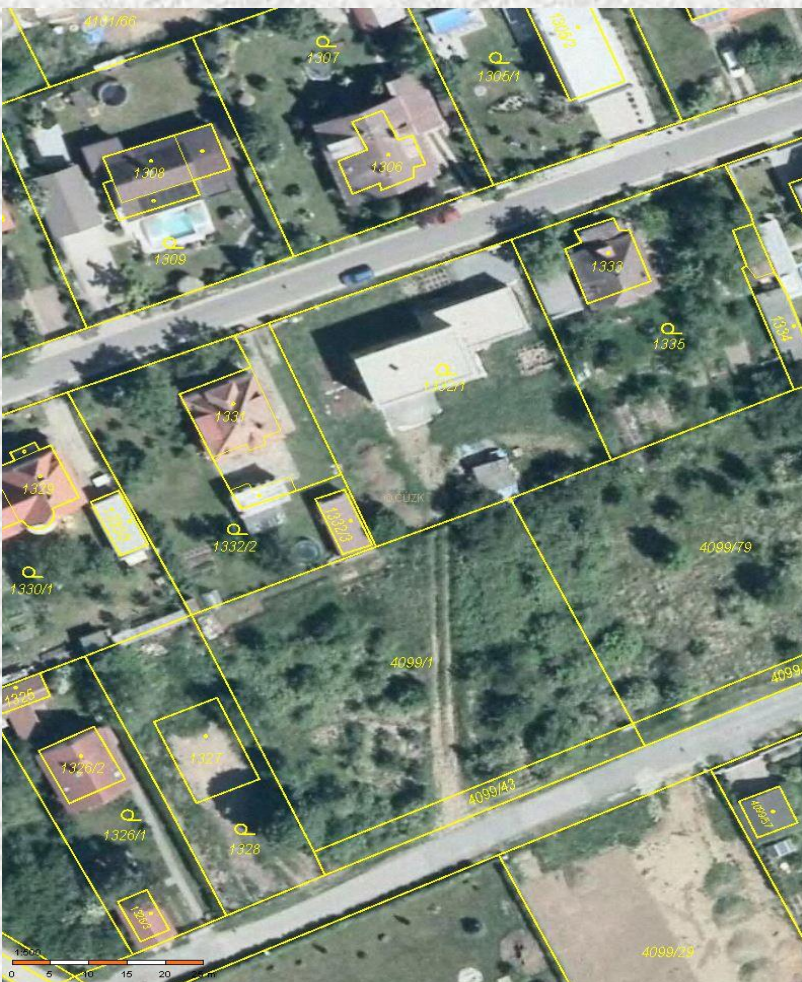

Letecká archeologie

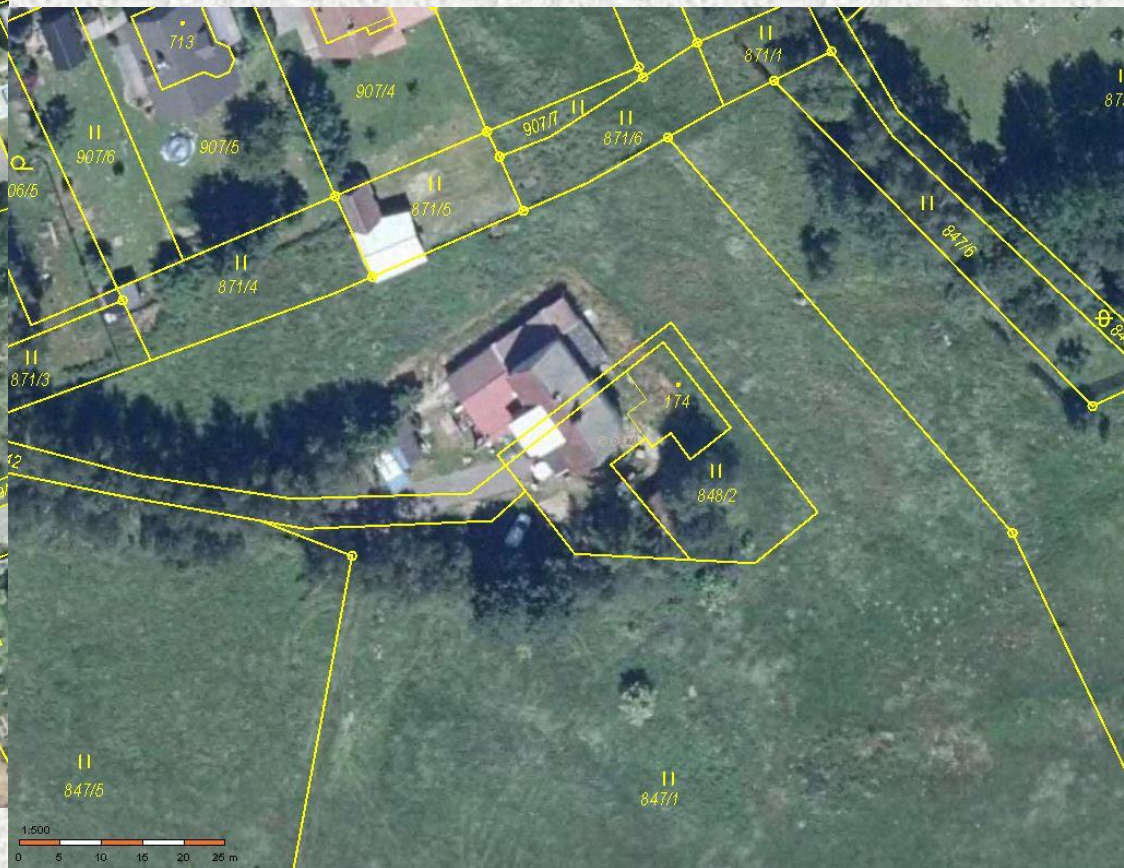

Využití ortofota

Chybějící nové budovy

Hrubé chyby v katastrální mapě

Veřejný registr půdy (LPIS)

CS Čeština (Česká republika) Nápověda

Videonávod 3 – Zemědělské parcely na Portálu... Informace Přehrát později Sdílet

https://eagritest.cz/ssl/app/lpisext/ Portál farmáře (eAGRI) LPIS

Mapa Tisky Exporty Datawell Vyhledávání Spis Moje historie KN Příručky Test MZe 0.5.23.1 Aktivní uživatel: Ústřední kontrolní a zkušební ústav

Farmář

U: 46552 3801/10

DPB: 3801/10 (750-1050) 06.04.2018

Základní Podrobně Zem. parcely Katastr Historie Dotace Včely v okolí

Nová parcela Editace parcel Historie Parcely uživatele

Název	Nová er.	Vým.	Plat. od	Plat. do	Posl. plodina
Moje parcela	NEO	3,31	02.08.15		Hořčice bílá
severní	NEO	2,11	06.08.14	01.08.15	Bez plodiny
jívní	NEO	1,20	06.08.14	01.08.15	Pšenice setá jarní
Moje parcela	NEO	3,31	01.01.14	05.08.14	Řepka jarní

Parcela: Moje parcela - 3.31ha (02.08.15)

Změna údajů Nová plodina Nová aplikace Nová pastva Ukončit parcelu
Smazat parcelu Nová eroze NS

Plodiny Činnosti Hnojiva Pastva POR Výměny Areály Odpoč. ploch VČ

Název	Od	Do	Výnos	GPS	MPL	Poznám
Hořčice bílá	02.08.15		0,00	Ne	Ano	

Scale = 1 : 2000 100 m

Jak pořídit efektivně 3D model objektu či krajiny?

- Laserové skenování
- Fotogrammetrie
- Geodézie klasická

Proč?

- Plány, rekonstrukce, mapování, úpravy terénu atd.
- BIM, správa objektu

Budovy či pozemní i podzemní objekty BIM, vizualizace, plány

- nově navržené budovy nebo stavby jsou dnes implementovány do BIM přímo z projektu stavby (z CAD atd.)
- staré nebo historické budovy lze přenést do BIM, ale obvykle chybí 3D data

Je nutné získat 3D data jako
základní soubor dat

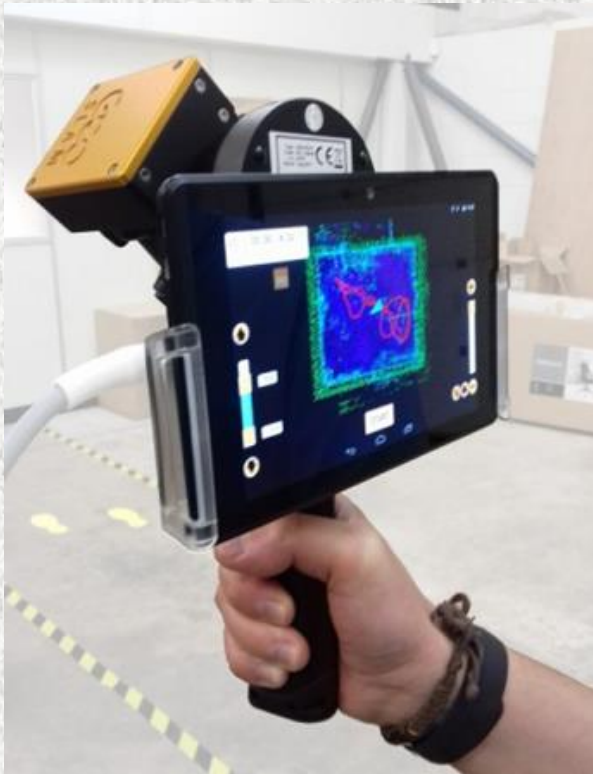
Jak to lze udělat?

a) klasické geodetické měření

Jak to lze udělat?

b) Použití laserového skenování (pozemní nebo mobilní laserové skenování)

Jak to lze udělat?

c) Fotogrammetrie pozemní
(IBMR - image based
modeling and rendering)

Digitální fotoaparát + software
založený na digitální obrazové
korelaci (Agisoft Photoscan -
Metashape, Zephyr 3D, pix4D,
123catch atd.)

Jak to lze udělat?

d) Fotogrammetrie
letecká či „dronová“
(IBMR - image based
modeling and rendering)
nebo
stereofotogrammetrie

L-410FG

RGB

CIR

Drony multikoptéry

DJI Mavic pro

DJI Phantom 4
RTK

DJI Inspire 2

Dron DJI
Matrice 210
RTK V2

Drony křídla

eBee

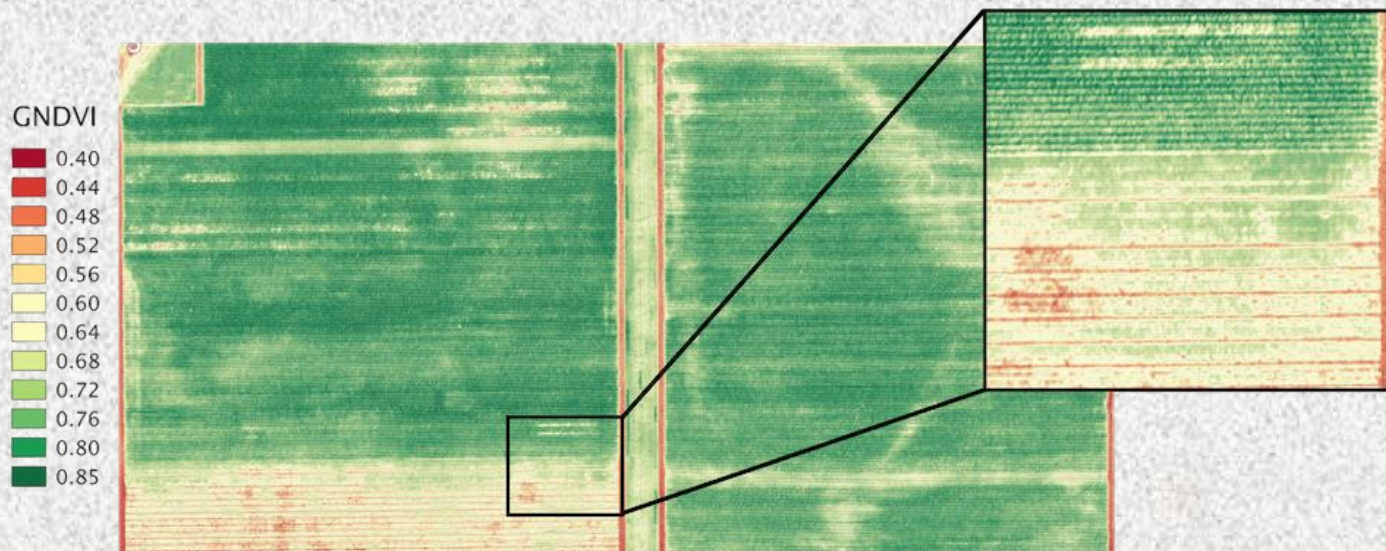
eBee Plus

MSS camera (SenseFly)

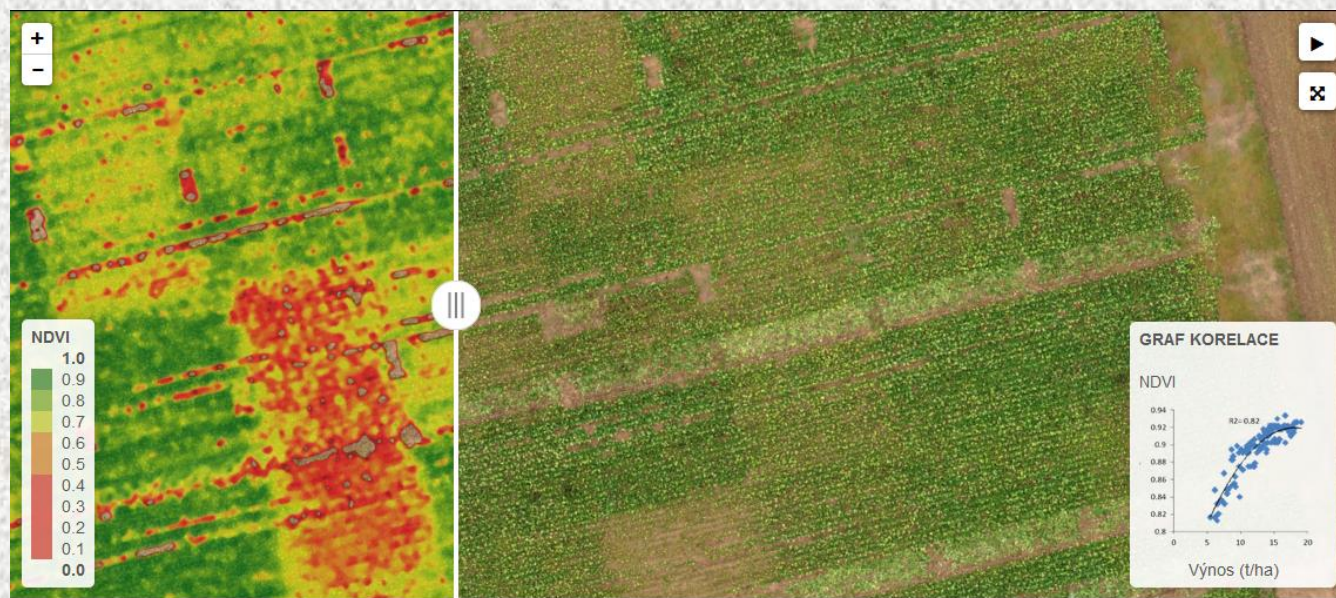

Drony inteligentní zemědělství

Multispektrální analýzy

pomocí nízko letících prostředků, rozlišení cm, vysoká mobilita

Ctiněves termální snímkování, hrobové jámy a mohyly

Ctiněves NIR

Sesuvy - monitoring D8

Jaký je typický výsledek 3D měření?

- Selektivní body
- Neselektivní mračna bodů

Co je lepší?

... Záleží na projektu, ale:

1) **Sada selektivních bodů** - pro jednoduché objekty, malé množství předchozích strukturovaných dat, dobrá aproximace tvaru objektu s potřebnými detaily, dobrá jako vstup pro CAD

3D model lze vytvořit v CAD

2) **Neselektivní mračna bodů** -
automatický proces, pro prostorové
dělené objekty, velké množství dat, je
nutné vybrat informace z mračna bodů;

... Po výpočtu sítě a texturování sítě je
možné z cloudu bodů automaticky
vytvořit virtuální model s původní
texturou

Případová studie:

-zpracování: mračno bodů lze snadno převést na grafy a primitiva (jednoduchý objekt), byl vytvořen 3D model (v aplikaci Revit sw)

Vizualizace ve VR

Virtuální realita se stala moderním nástrojem pro vizualizaci a analýzu objektů.

Je nutné přenést 3D model do prostředí VR. **Jak?**

-byl použit Herní engine Unreal Engine 4 k pro vytvoření virtuálního prostředí

VR hardware

HTC Vive Pro s ovladači a majáky

Oculus - Rift S

+ drahá grafická karta (počínaje GeForce GTX 1080) a dobrý počítač

Případová studie - výsledky

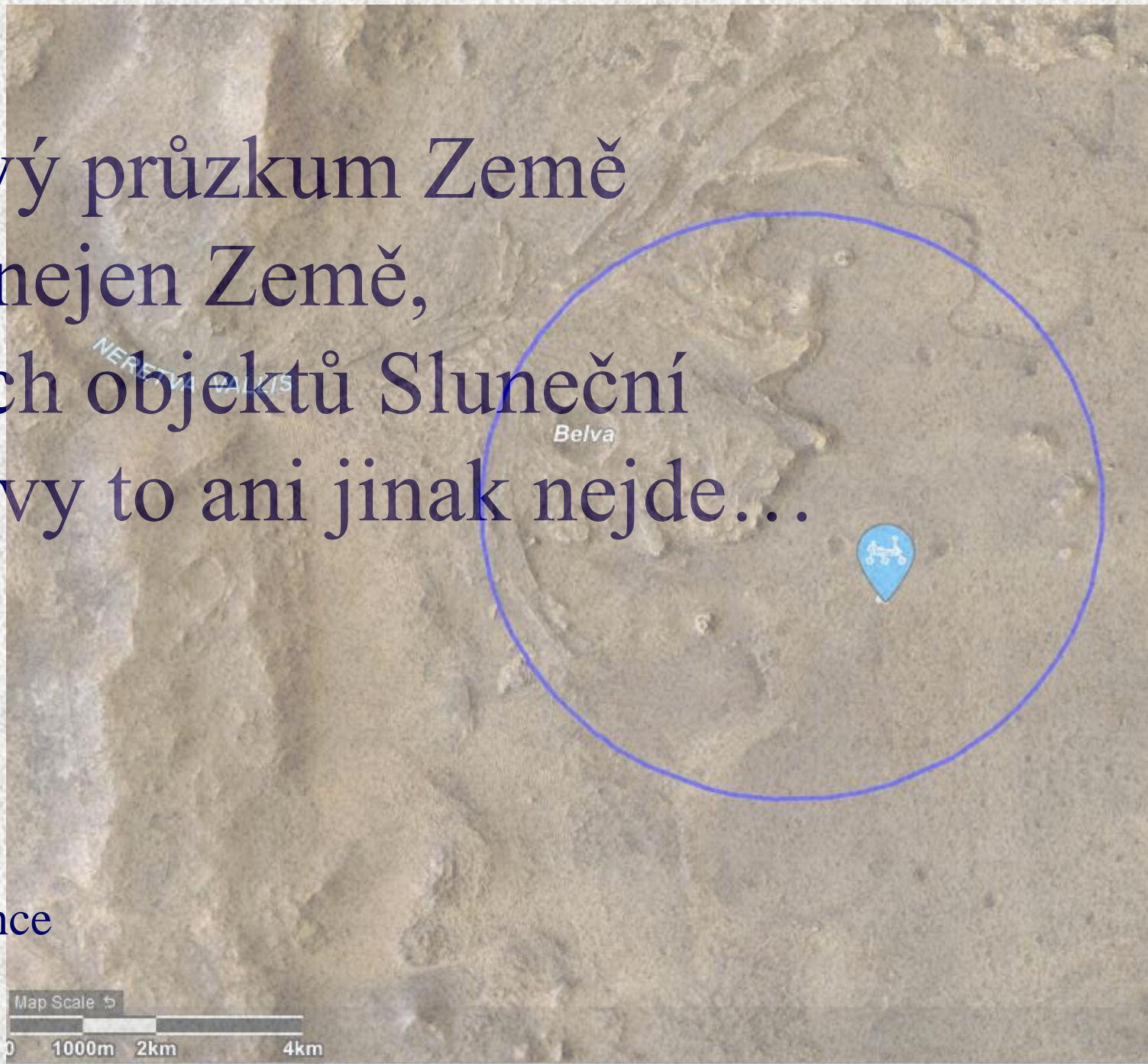
Případová studie - výsledky

DPZ

dálkový průzkum Země
...ale nejen Země,
u jiných objektů Sluneční
soustavy to ani jinak nejde...

Perseverance

Definování DPZ

- **DPZ** je metoda, která umožňuje získávat a zpracovávat data naměřená bezkontaktním způsobem. Nositelem informace je elektromagnetické záření .
- **Princip**:každý objekt nebo stav charakteristicky ovlivňuje okolní silová pole (v tomto případě el.-mag.záření)

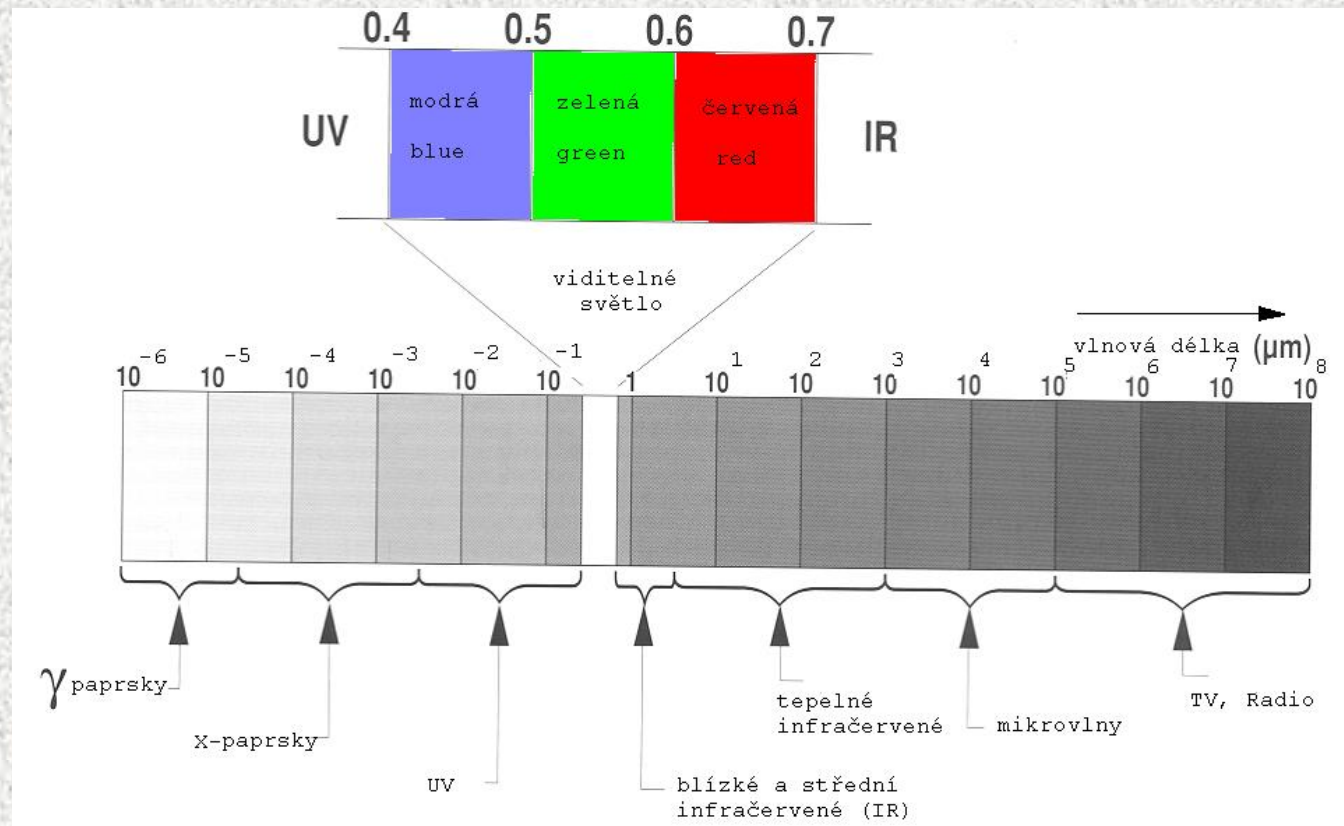
Vysvětlení definice

- Měření veličin elektromagnetického záření = sběr dat
- Zpracování dat - interpretace a analýza měření pro získání nových informací
- Většinou se jedná o obrazová data
- Data obsahují 2 druhy informací:
  - *prostorové informace* (obdoba **fotogrammetrie**)
  - *tématické informace* (**DPZ**)

Elektromagnetické záření

Elektromagnetické spektrum

- Rozdělení fotonů s různou energií pro různé frekvence ukazuje elmgn. spektrum

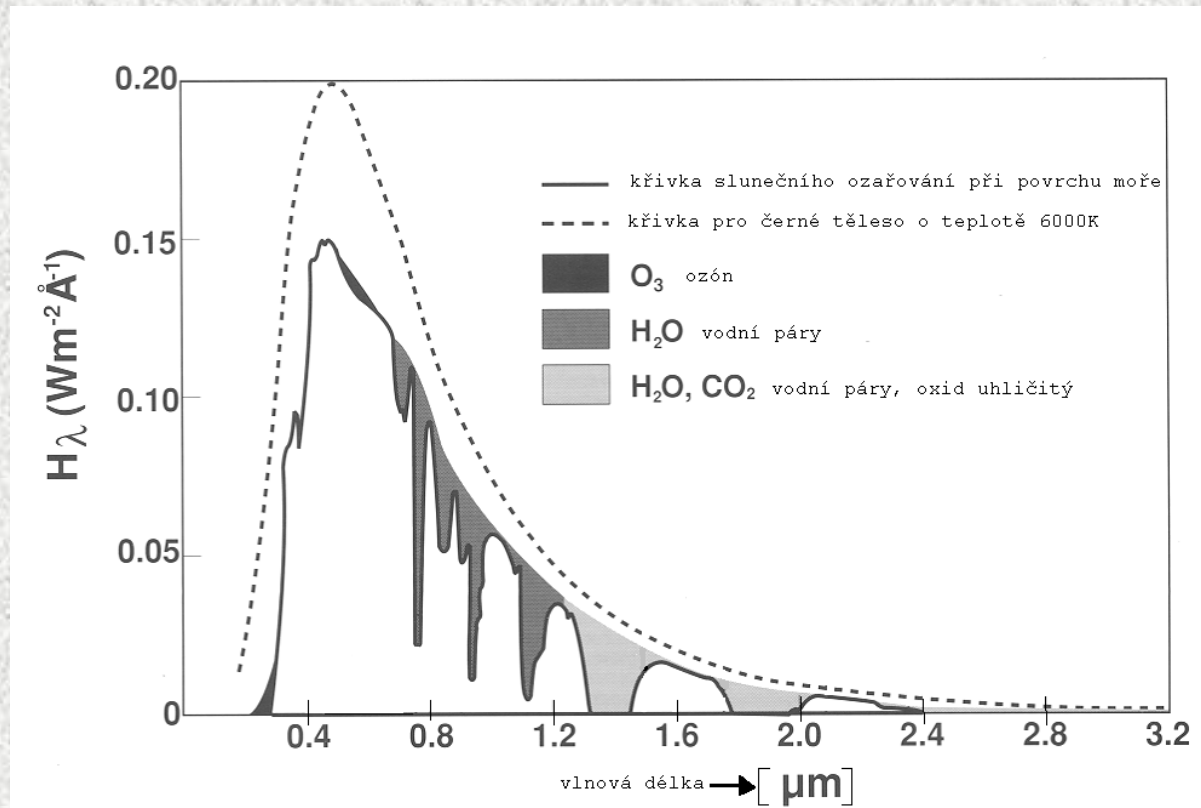
Elektromagnetické záření

spojité spektrum

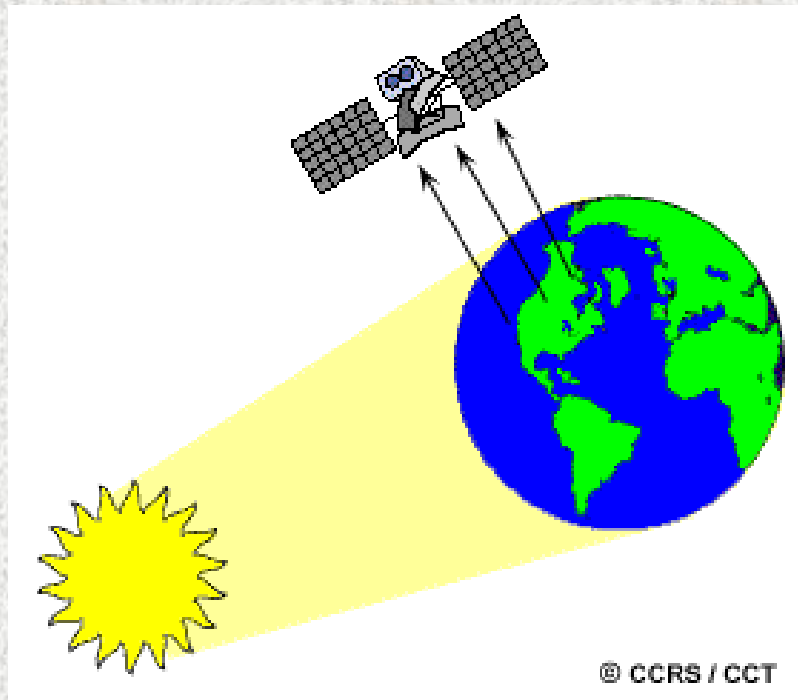
Planckova rovnice – a skutečný průběh

- absorpce slunečního záření zemskou atmosférou

Zdroje záření a druhy DPZ

- **Pasivní DPZ** - přírodní zdroj elektromagnetického záření - Slunce, Země

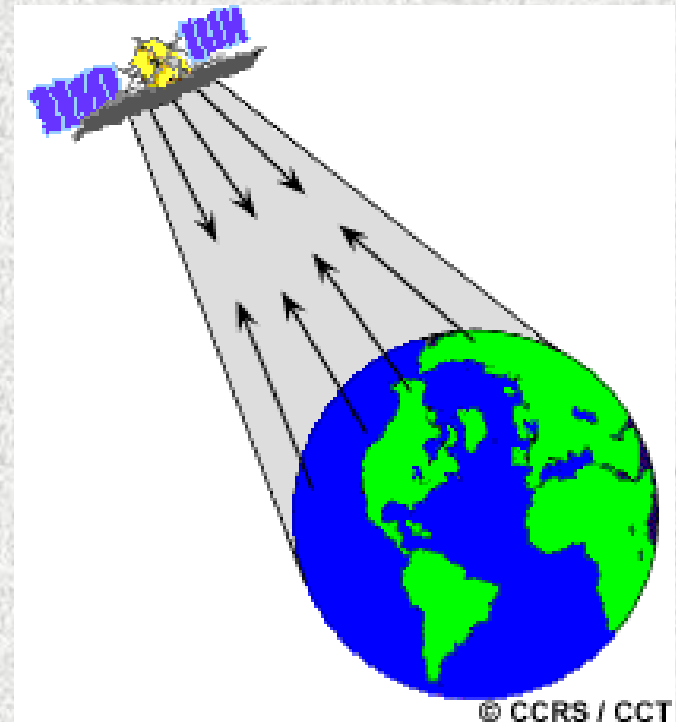
Zdroje záření a druhy DPZ

- **Aktivní DPZ** - umělý zdroj elektromagnetického záření

- **Radar, laser** – aktivní zdroje v DPZ – koherentní záření

λ v rozsahu cm vln (1cm – 1m) = radar

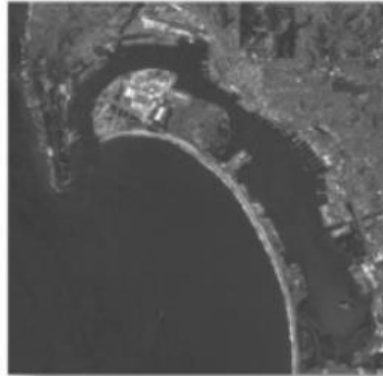
λ v rozsahu V a IR záření – lidar (laser)

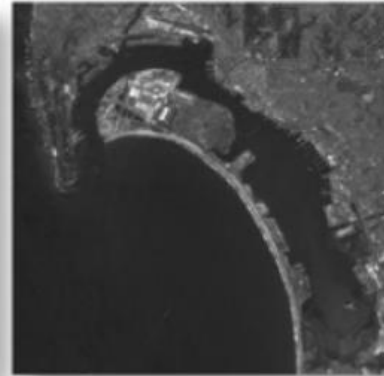
Spektrální / multispektrální snímání a rozlišení

Měření prováděné na určitém intervalu vlnových délek se označuje jako měření spektrální a v případě, že je k dispozici více spektrálních intervalů hovoříme o měření multispektrálním (v extrémním případě i hyperspektrálním). Počet spektrálních pásem a jejich šířka je praktickým odrazem spektrální rozlišovací schopnosti použitého přístroje.

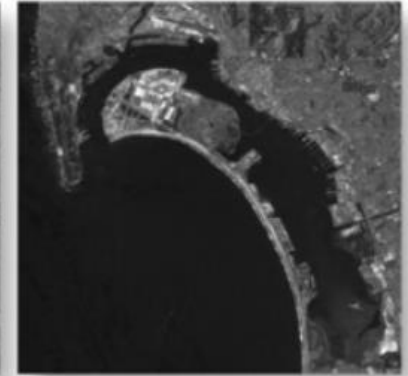
Landsat 7 Enhanced Thematic Mapper Plus Imagery of San Diego, CA

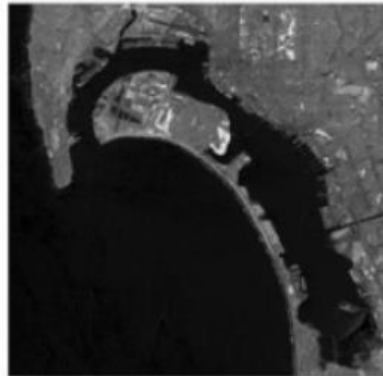
a. Band 1 (0.450 - 0.515 μm).

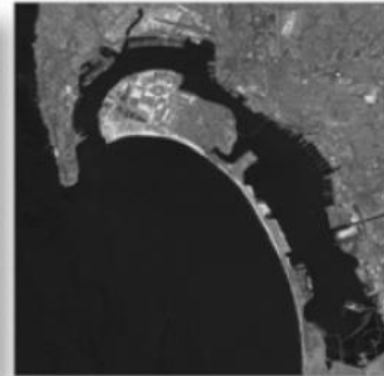
b. Band 2 (0.525 - 0.605 μm).

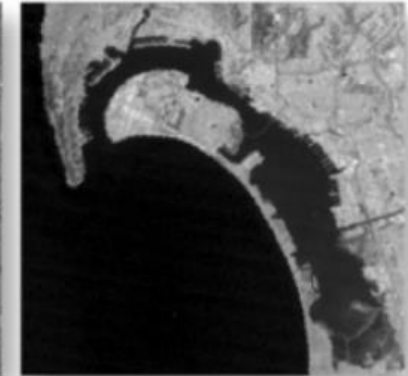
c. Band 3 (0.630 - 0.690 μm).

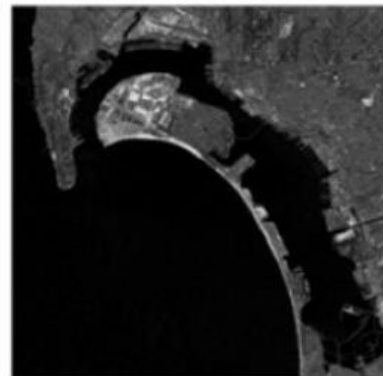
d. Band 4 (0.750 - 0.900 μm).

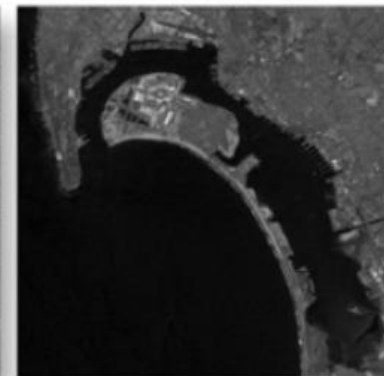
e. Band 5 (1.55 - 1.75 μm).

f. Band 6 (10.4 - 12.5 μm) thermal.

g. Band 7 (2.08 - 2.35 μm).

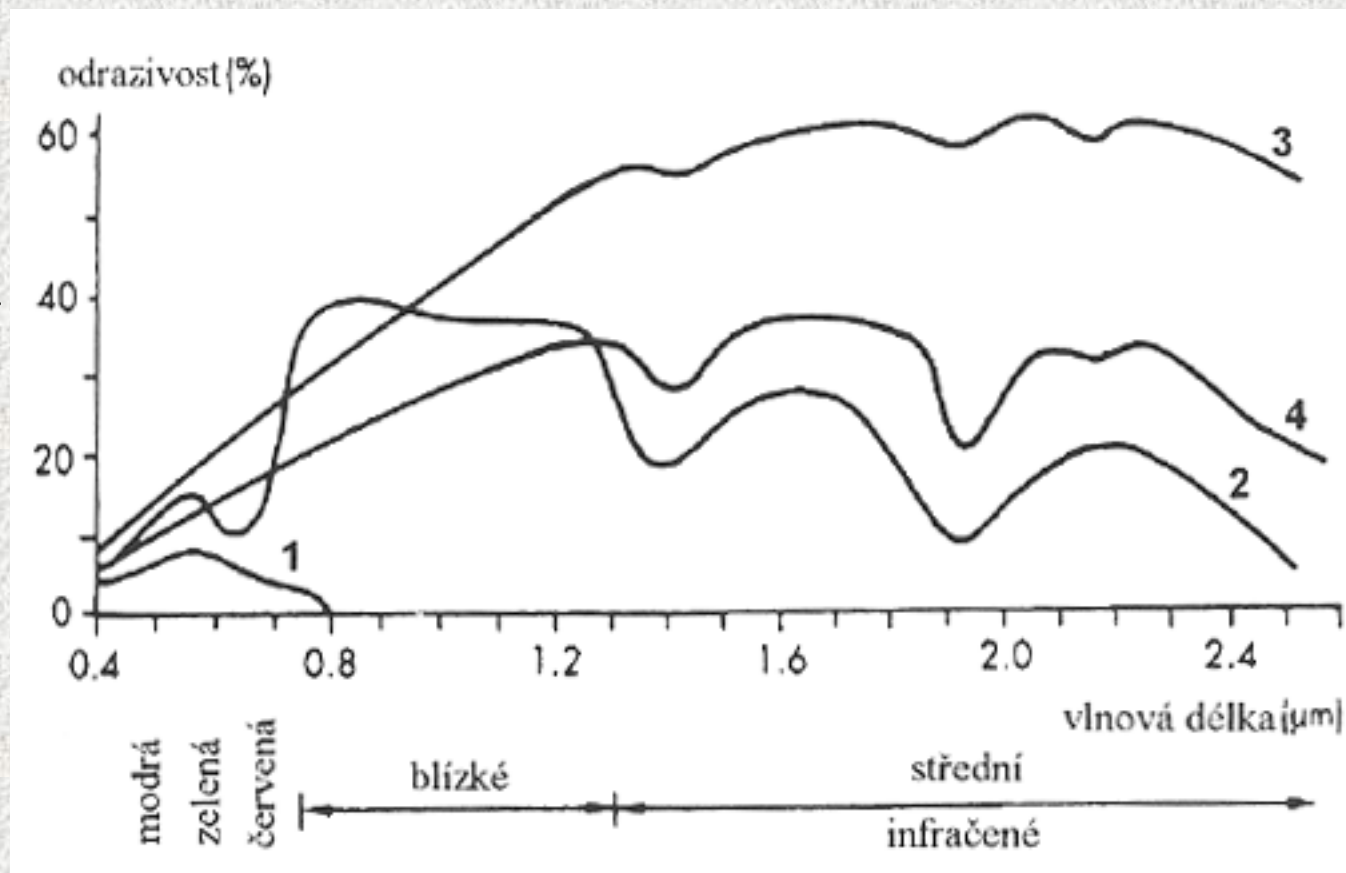
h. Band 8 (0.52 - 0.90 μm) panchromatic.

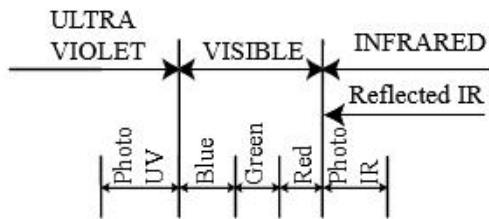
h. Band 8 enlarged.

Zářivé vlastnosti krajinných objektů

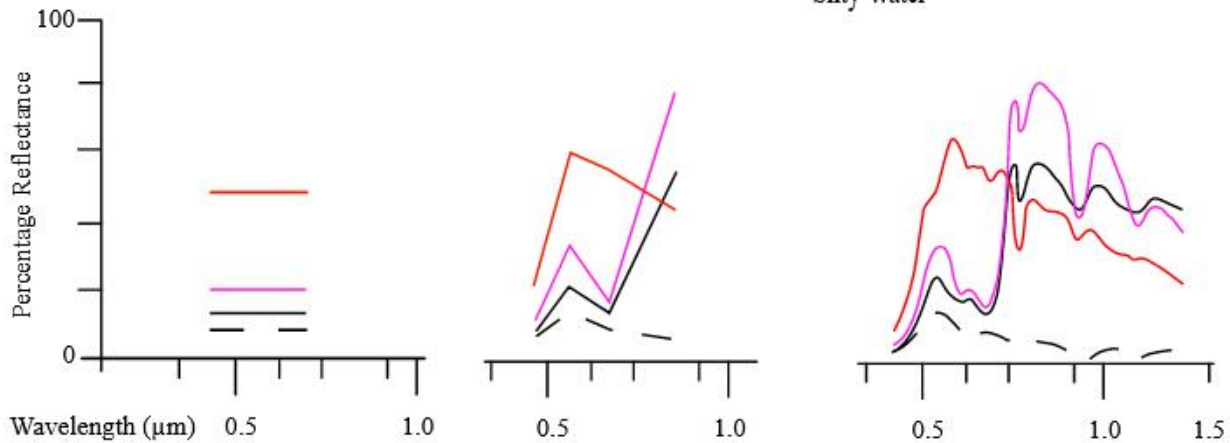
- 4 základní spektrální charakteristiky
- 1-voda
- 2-vegetace
- 3-suchá půda
- 4-vlhká půda

- Pinewood
- Grassland
- Red Sand Pit
- Silty Water

Panchromatic Band

Landsat TM Bands

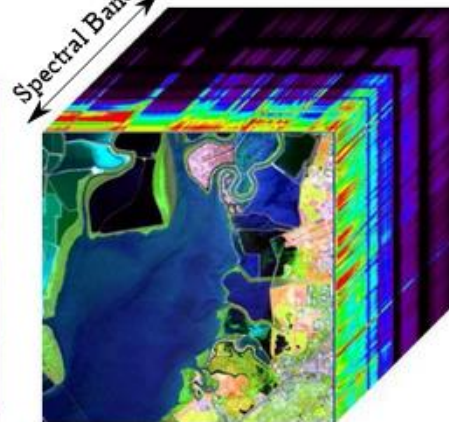
c. 100 bands
AVIRIS bands

Single band

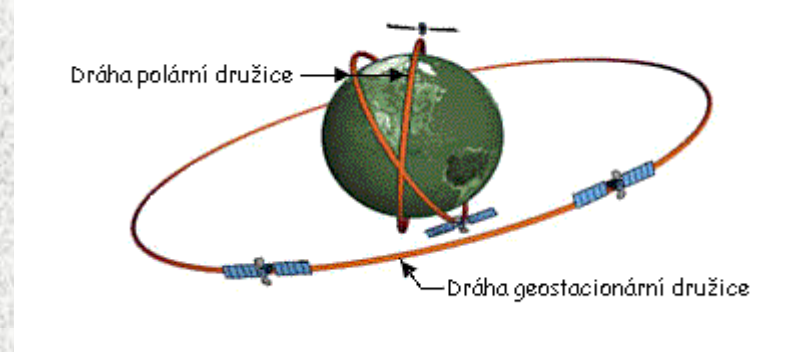
Multispectral

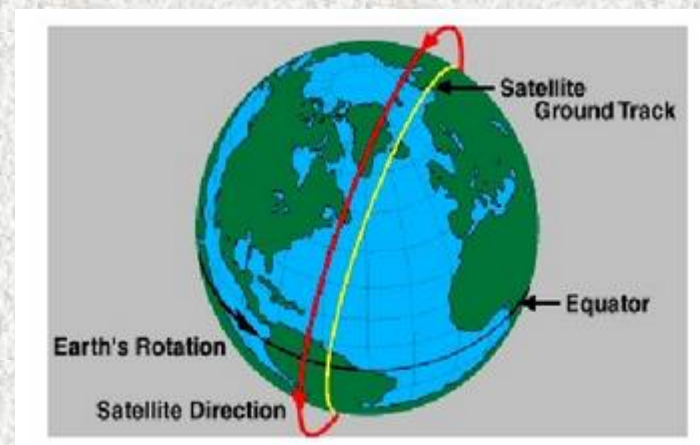
Hyperspectral

Družicové systémy

- Meteorologické družice – nejstarší již počátkem 60. let
  - na geostacionárních drahách – 36 000 km
  - na polárních drahách – výšky cca 500-900 km
- Družice pro DPZ –
  - speciální pro DPZ
  - pilotované kosmické lety
  - meteorologické družice

Pasivní přístroje – polární družice - Landsat

- Původní název ERTS (Earth Resource Technology Satellite)
- Nejznámější a nejdéle sloužící systém pro DPZ
- 7 spektrálních pásem, pův. 80x80m a 4 pásma, dále 30x30m a 7 pásem, nyní 8 pásem a 1 panchro 15m

Landsat Missions: Imaging the Earth Since 1972

Landsat (7), 8

Band 1 Visible (0.43 - 0.45 μm) 30 m

Band 2 Visible (0.450 - 0.51 μm) 30 m

Band 3 Visible (0.53 - 0.59 μm) 30 m

Band 4 Red (0.64 - 0.67 μm) 30 m

Band 5 Near-Infrared (0.85 - 0.88 μm) 30 m

Band 6 SWIR 1(1.57 - 1.65 μm) 30 m

Band 7 SWIR 2 (2.11 - 2.29 μm) 30 m

Band 8 Panchromatic (PAN) (0.50 - 0.68 μm) 15 m

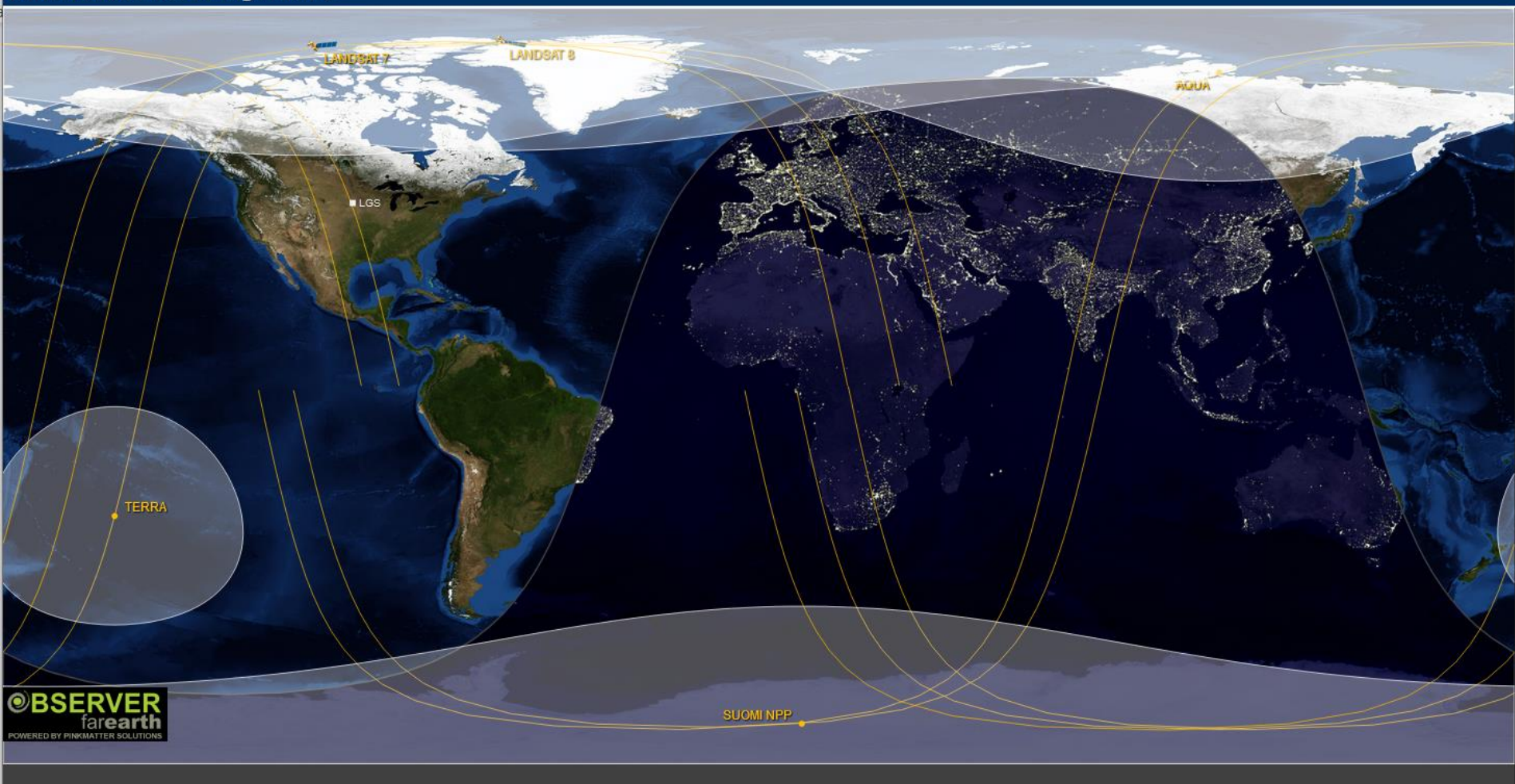
Band 9 Cirrus (1.36 - 1.38 μm) 30 m

Landsat – data od r. 2012 zdarma, <https://earthexplorer.usgs.gov/>

EarthNow! Landsat Image Viewer

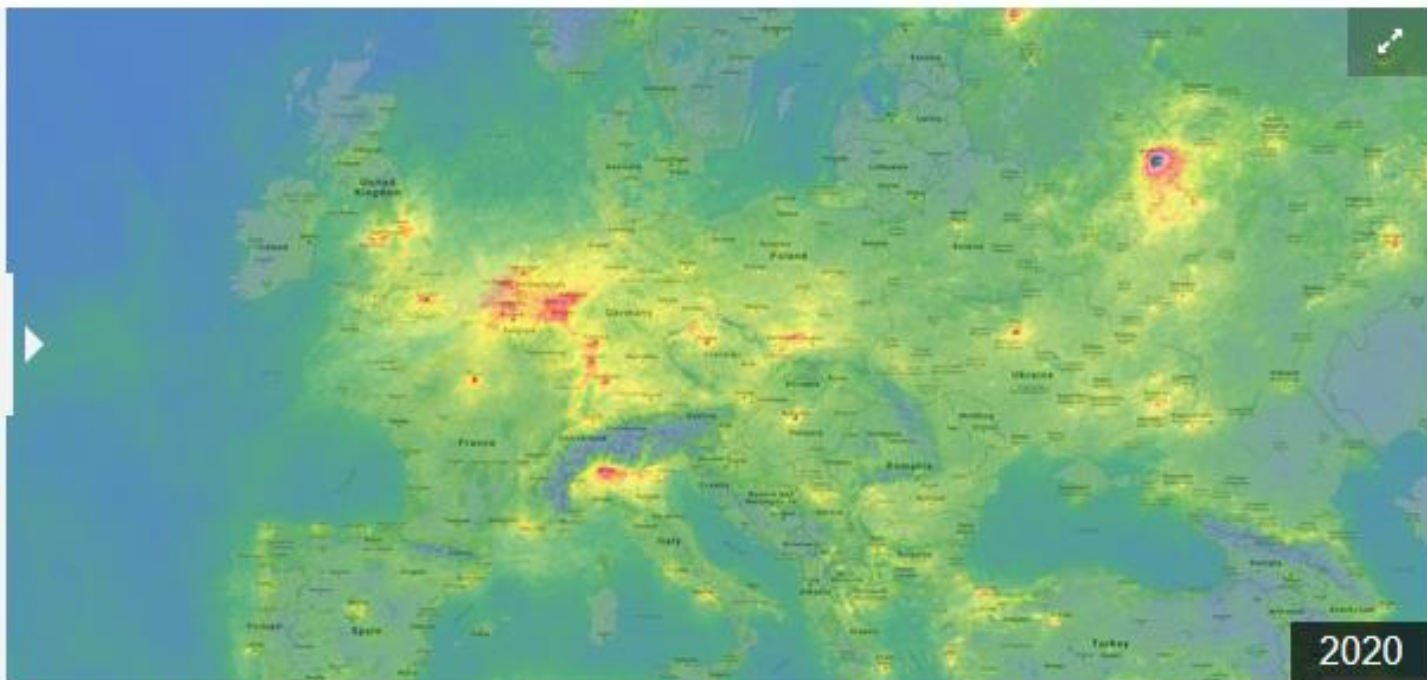
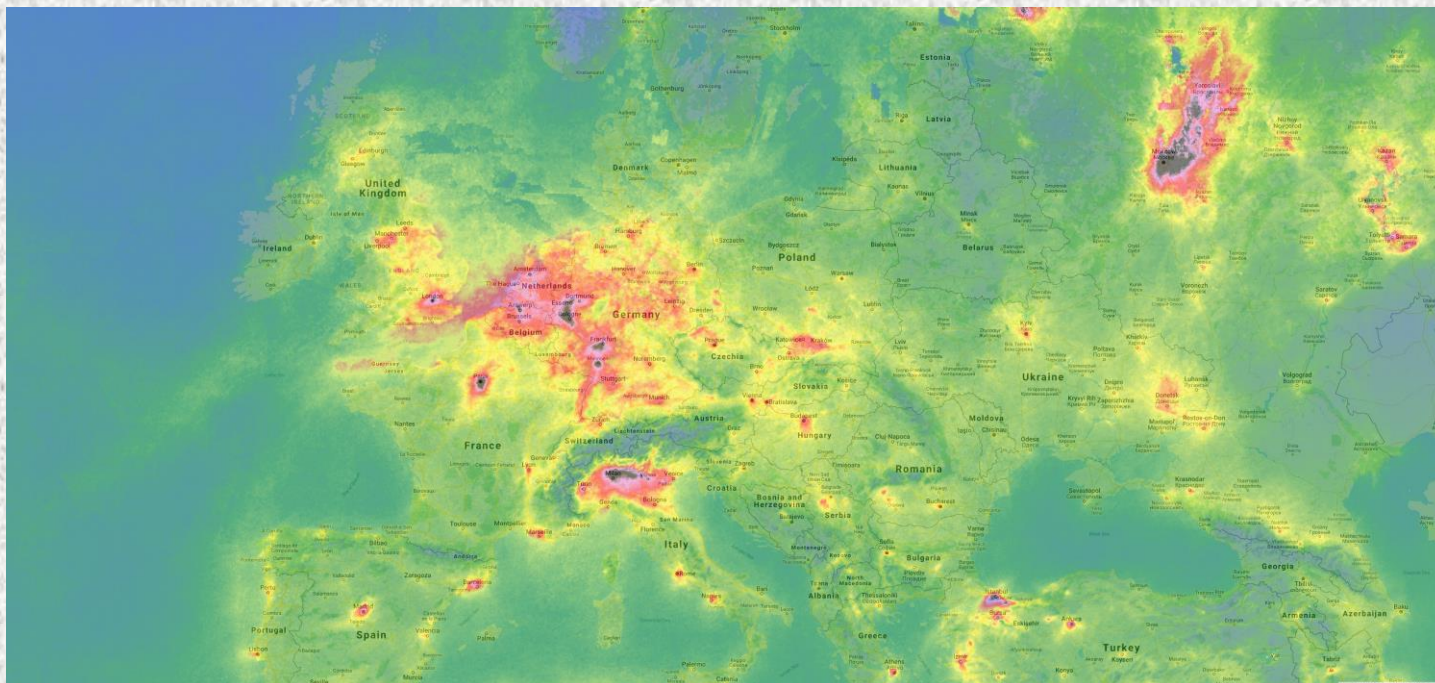

Sentinel (EU - ESA)

- V závislosti na spektrálním pásmu poskytují **prostorové rozlišení 10, 20 nebo 60 m.** Díky soustavě družic Sentinel 2A+2B je časové rozlišení 5 dní.
- Data Sentinel jsou k dispozici na stránkách <https://scihub.copernicus.eu/>

Porovnání členitosti
zemědělských ploch
v Česku a Rakousku
v roce 2018. Zdroj:
Program Copernicus
(ESA), data družice
Sentinel-2, vlastní
zpracování, 2019

Srovnání koncentrací NO₂ na území Evropy období 16. 3. až 8. 4. 2019 a 2020. Zdroj: Sentinel 5P (Copernicus)

Pasivní přístroje — družice s velmi vysokým rozlišením - VHR

- Very High Resolution

1999: IKONOS - 3 VIS a 1 IR pásma RS = 4m, 1 PAN= 1m, 11 bitů

2000: EROS – PAN 1.8 m

2001: QuickBird 3 V a 1 IR – RS =2.4m PAN= 0.6 m

2008 : GeoEye, 0.5m

...v dnešní době desítky „submetrových“ družicových systémů

Aktivní přístroje - radary

- Aktivní DPZ – radar je zdroj a přijímač zároveň
- Měření v oblasti MW
- Prochází oblačností, mlhou, tmou
- MW je citlivé na drsnost povrchu a vlhkost:
  - vyšší vlhkost, vyšší drsnost a látky s vysokou dielektrickou konstantou mají velkou odrazivost

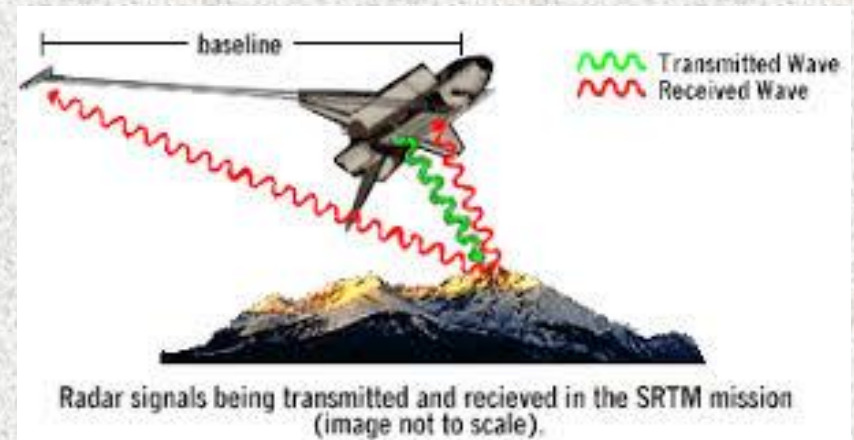
SeaSat v 1978, rozlišení 25m

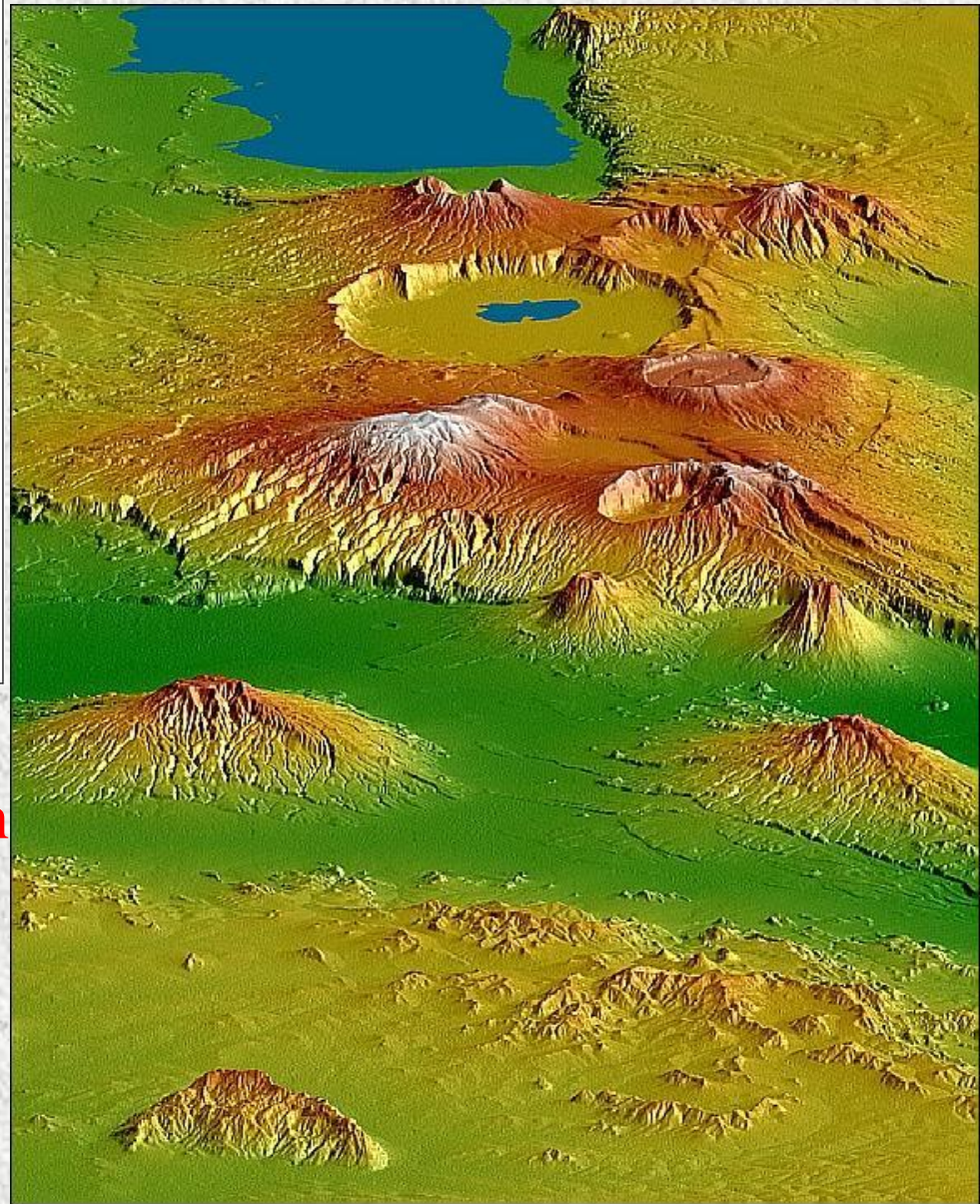
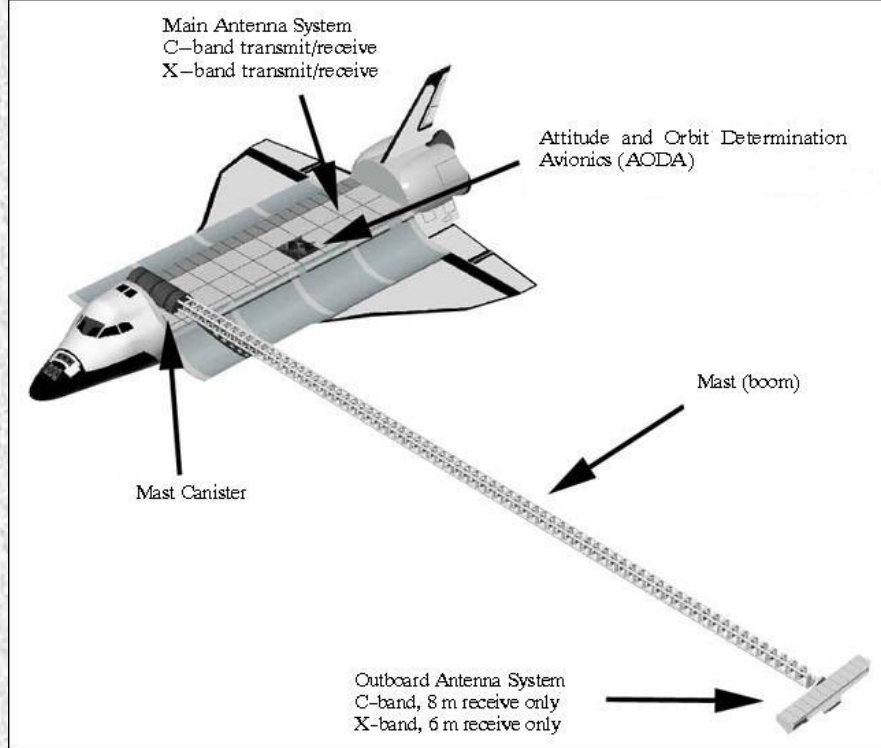
...dnes např. TerraSAR X rozlišení 1m

SRTM (Shuttle Radar Topography Mission)

- V únoru roku 2000 se uskutečnila mise rakatoplánu Endeavour, na kterém byla umístěna speciální radarová snímací aparatura s jejíž pomocí byly během 11 dní pořízeny interferometrická radarová data prakticky z území celého světa.

[SRTM DEM je dostupný zdarma
USGS EROS Data Center.](#)

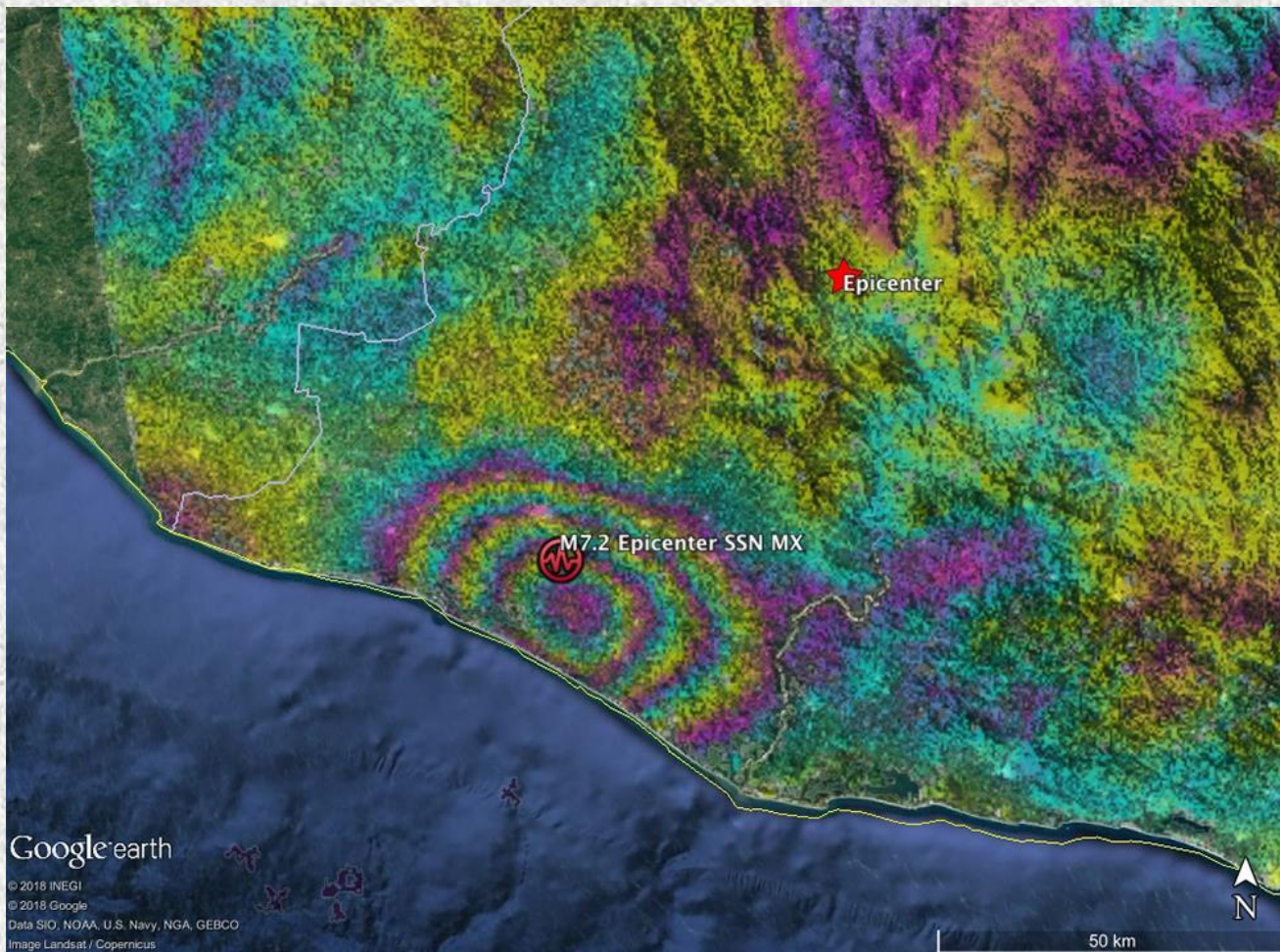

SRTM DEM (Digital Elevation Model) Tanzania (NASA/JPL)

Shuttle Radar Topography Mission

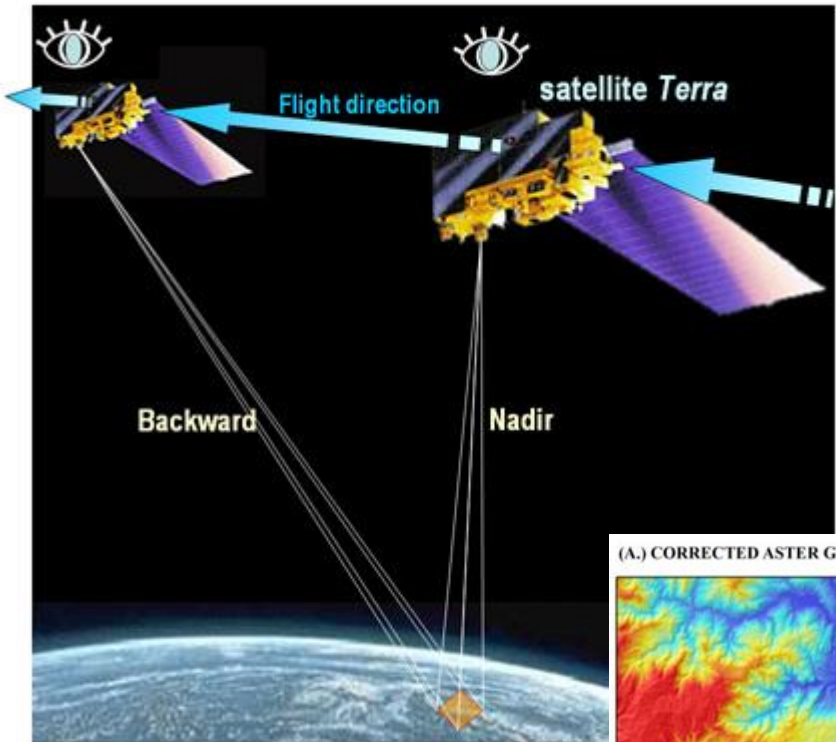
(30 m x 30 m), 16 m absolutní
 vertikální přesnost and 20 m
 absolutní horizontální přesnost

Radarová data – SAR (synthetic aperture radar) a InSAR (interferometrická technologie)

- Sentinel-1
- ERS-1 and 2
- ENVISAT
- ALOS PALSAR
- TerraSAR-X
- COSMO-SkyMed
- RADARSAT-2

zemětřesení,
fringe po 9cm

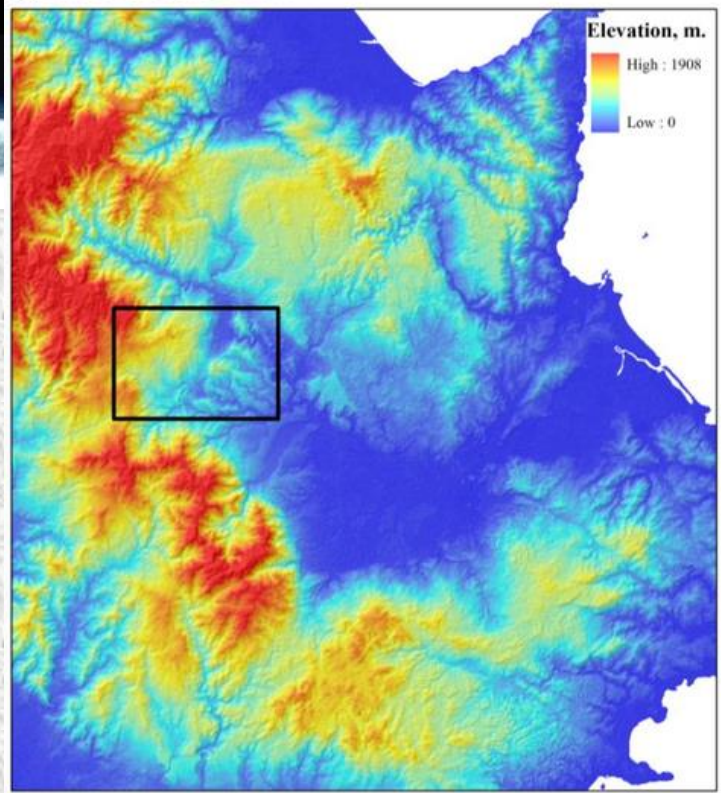
Aster GDEM

Global Digital Elevation Model
 Advanced Spaceborne Thermal
 Emission and Reflection Radiometer

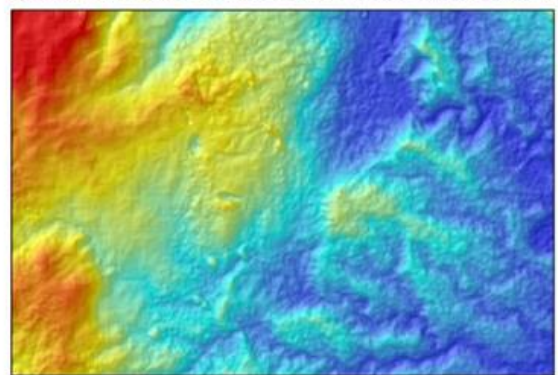
30x30m

<https://lpdaac.usgs.gov/products/astgtmv003/#tools>

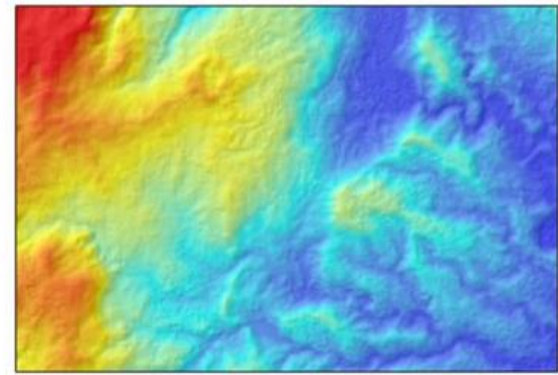
(A.) CORRECTED ASTER GDEM v2

(B.) BEFORE ANOMALY DETECTION AND CORRECTION (SUBSET)

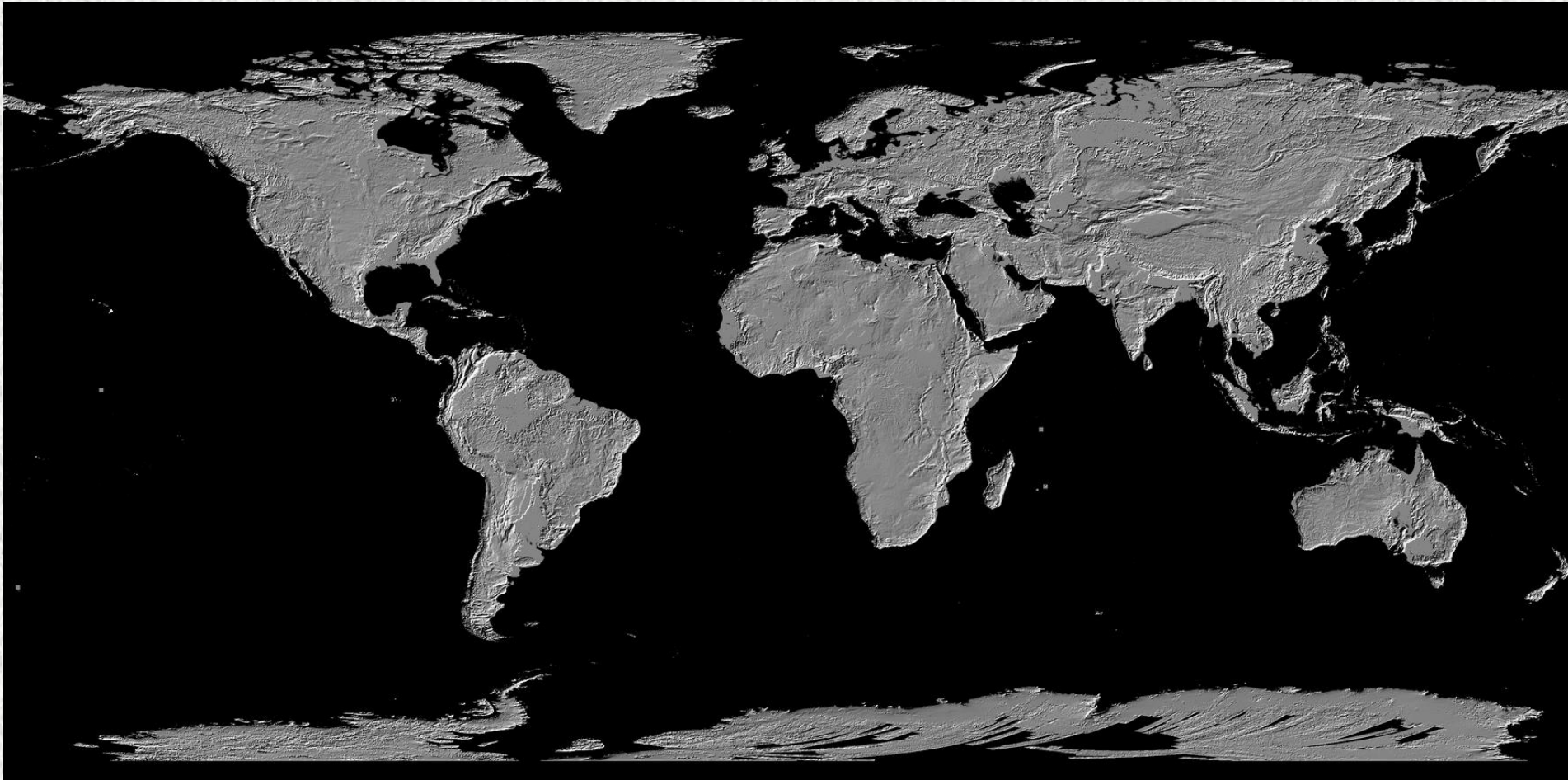
(C.) AFTER ANOMALY DETECTION AND CORRECTION (SUBSET)

0 5 10 20 Km

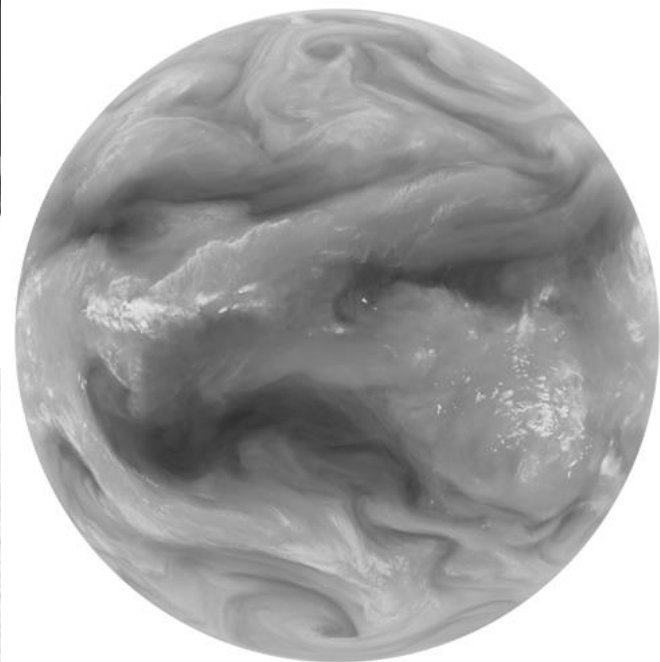
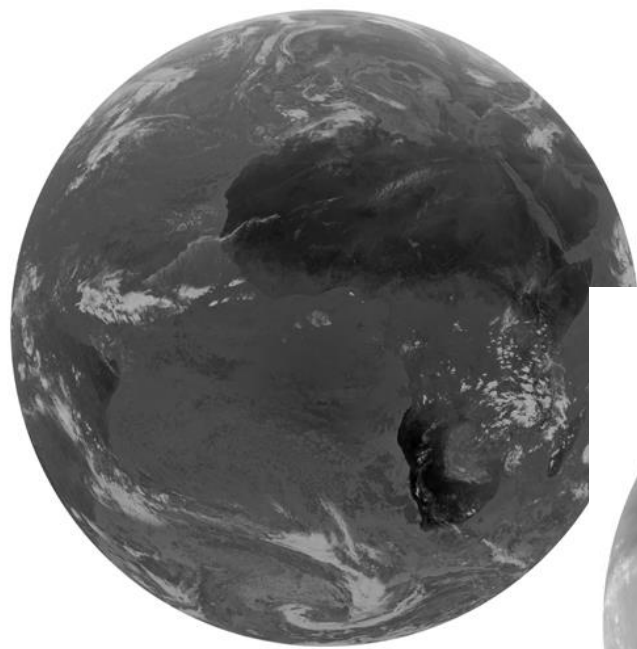
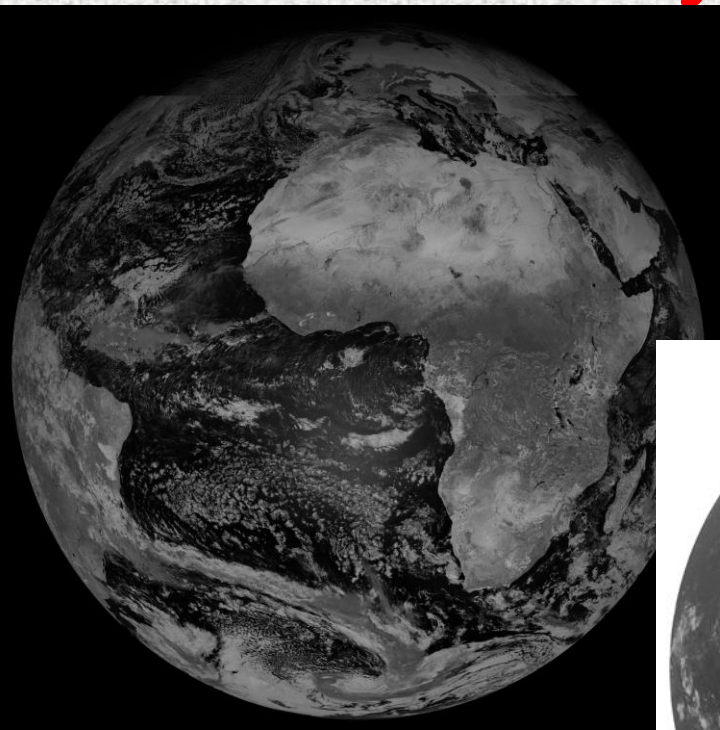
0.5 1 2 3 4 5 Km

GDEM

Ukázky družicových dat

Meteosat, kanály
MSG 1, 4, 5

Ukázky družicových dat

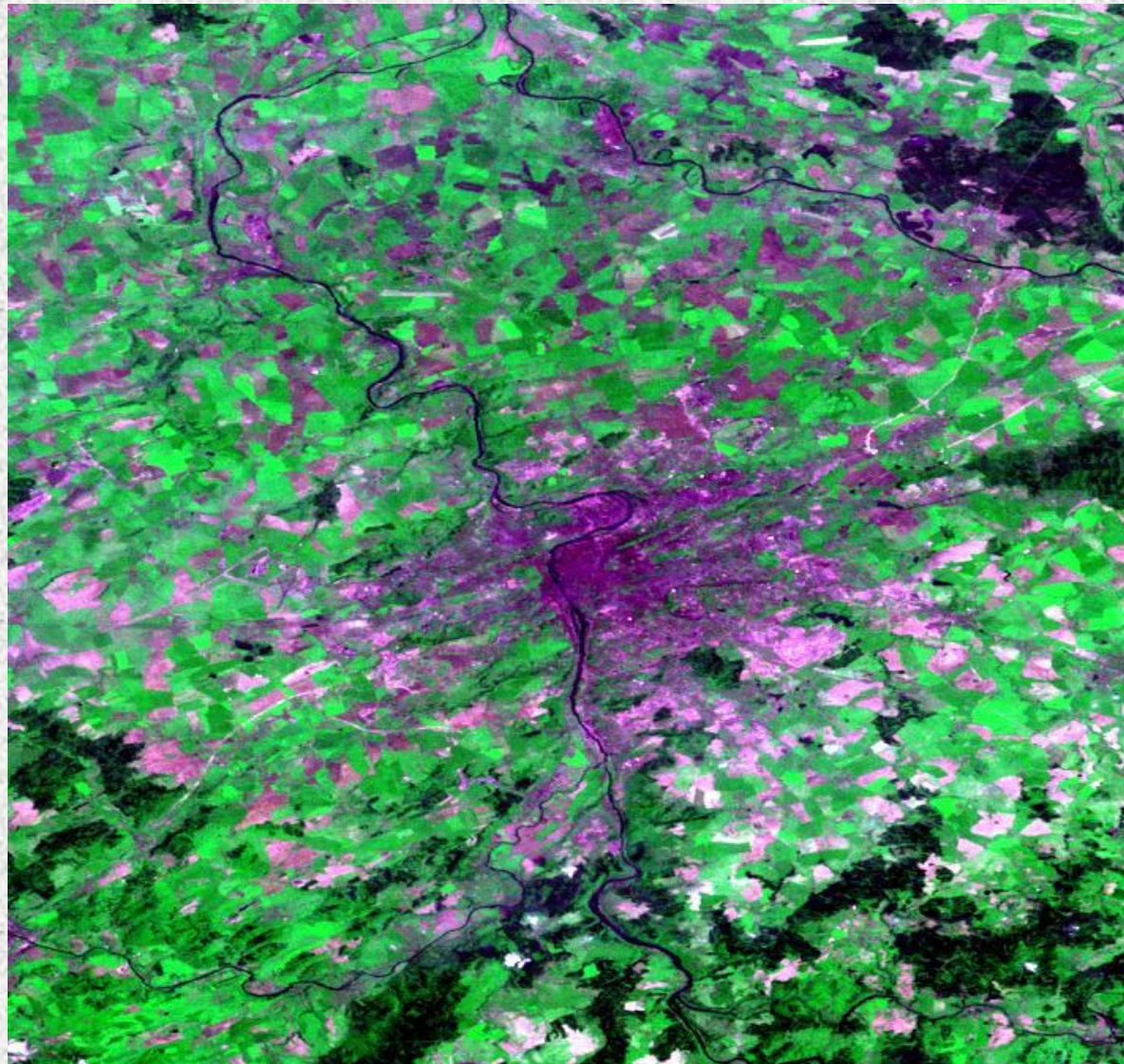
Rapid Eye, rozlišení 5m

Figure 2: Full resolution orthorectified RapidEye image of Irvine corrected without GCPs overlaid with USGS 1:24000 vectors

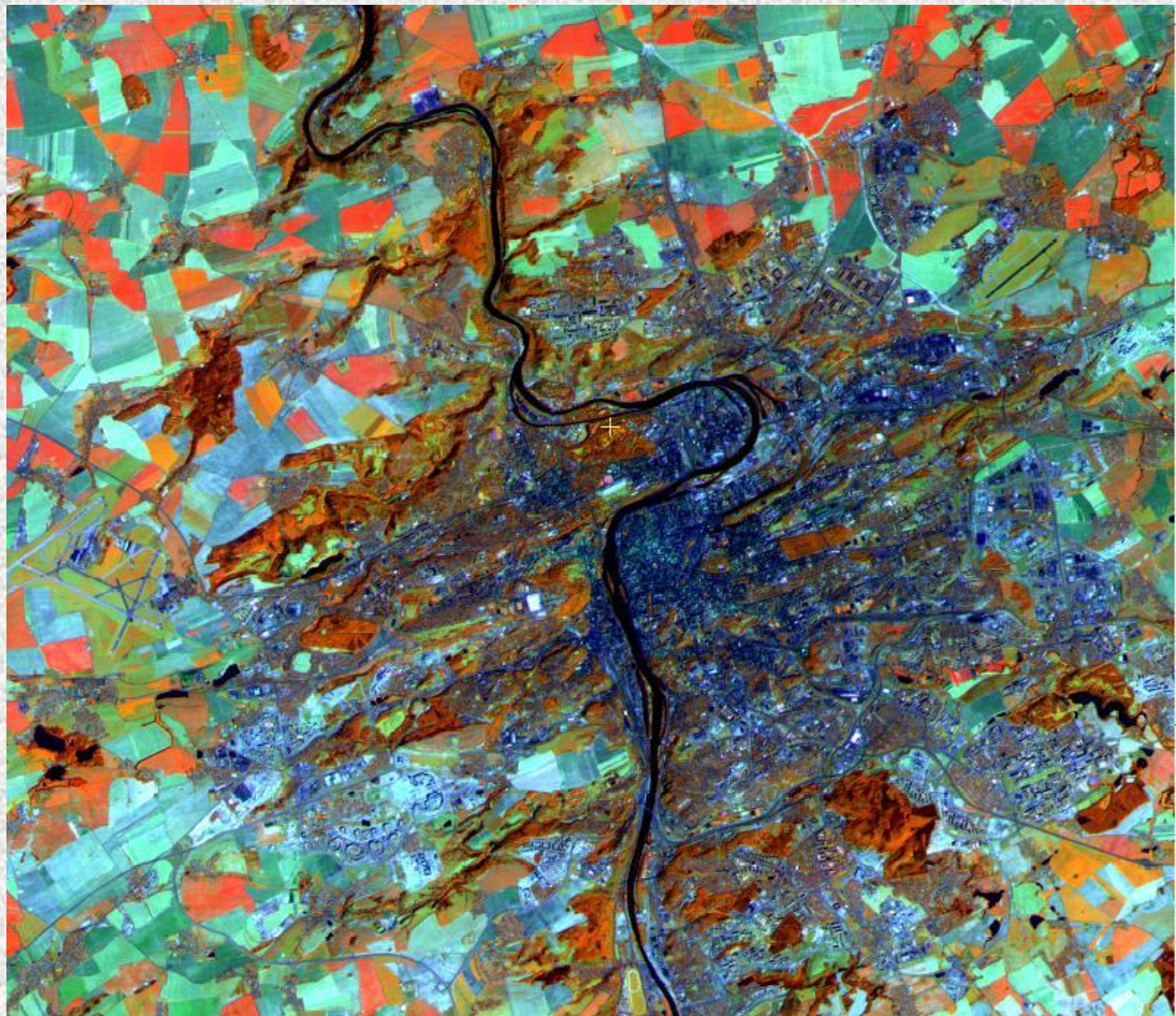
Ukázky družicových dat

Landsat
MSS
1978,
80m

Ukázky družicových dat

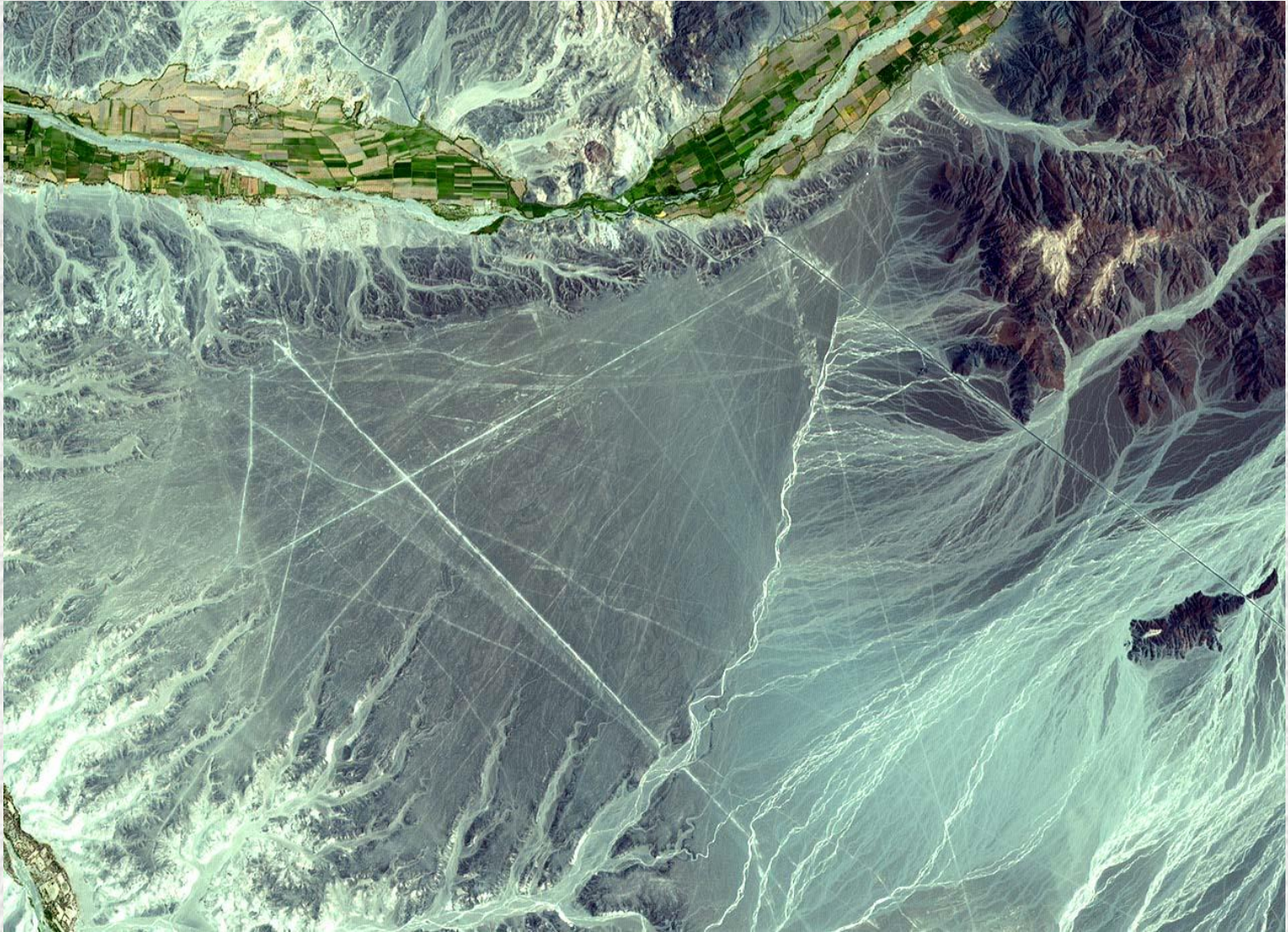
Landsat
TM
pásma 4,5,3
1996, 30m

Ukázky družicových dat

Peru, Terra/Aster, 2000 (rozlišení 15m),

Nasca / Peru

Ukázky družicových dat

Nasca / Peru
QuickBird2,
(2004,2006)
rozlišení
0.65m (2.4m)

Data Landsatu 8 zobrazující kvetení řas v jezeře Erie v září 2017. Spektrální pásma Landsatu umožňují sledovat fotosyntetickou aktivitu, která je pouhým okem neviditelná.

Ukázky družicových dat

QuickBird,
panchro

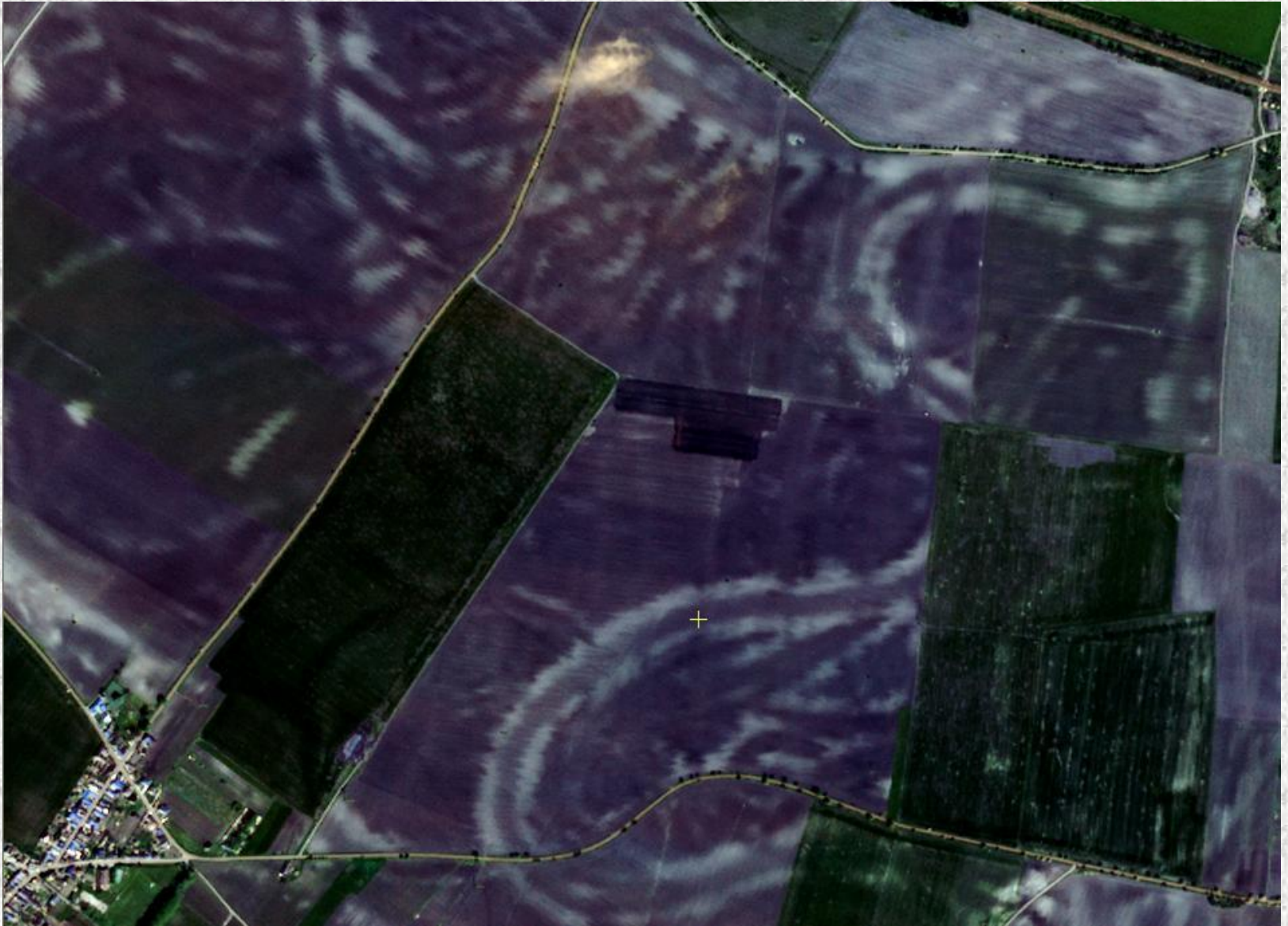
rozlišení 0.65m

(jižně od Mělníka)

Ukázky družicových dat

QuickBird, multispektrální snímek, rozlišení 2.4m, staré meandry západně od Terezína

Ukázky družicových dat

SPOT, rozlišení 10m, povodně na Dyji, 2002

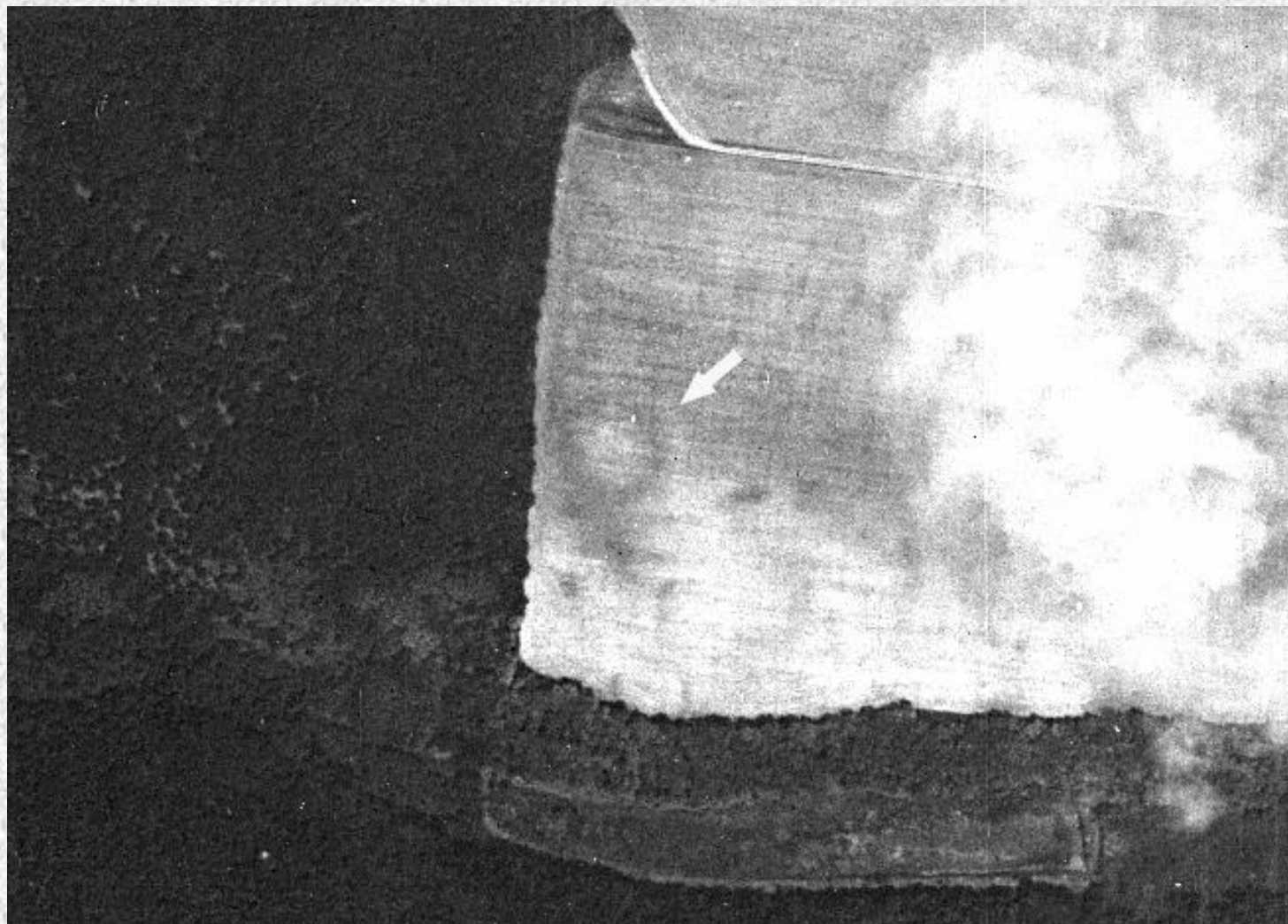

Družicová a letecká data

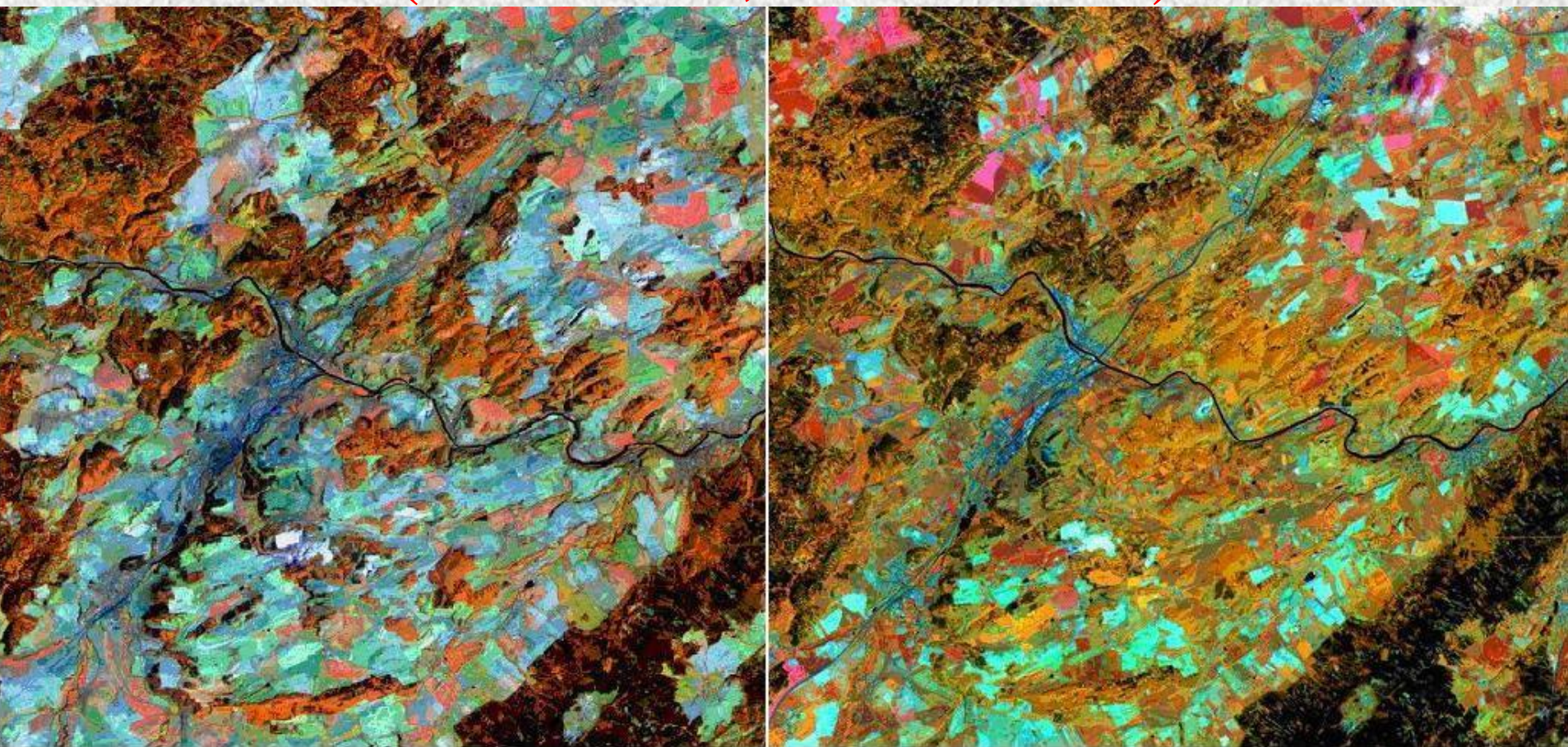
Vlevo- ortofoto, vpravo- snímek z družice QuickBird s využitím IR pásma; viditelné stopy archeologického naleziště (zemnice, odpadní jámy aj.)

Ukázky odtajněných družicových dat

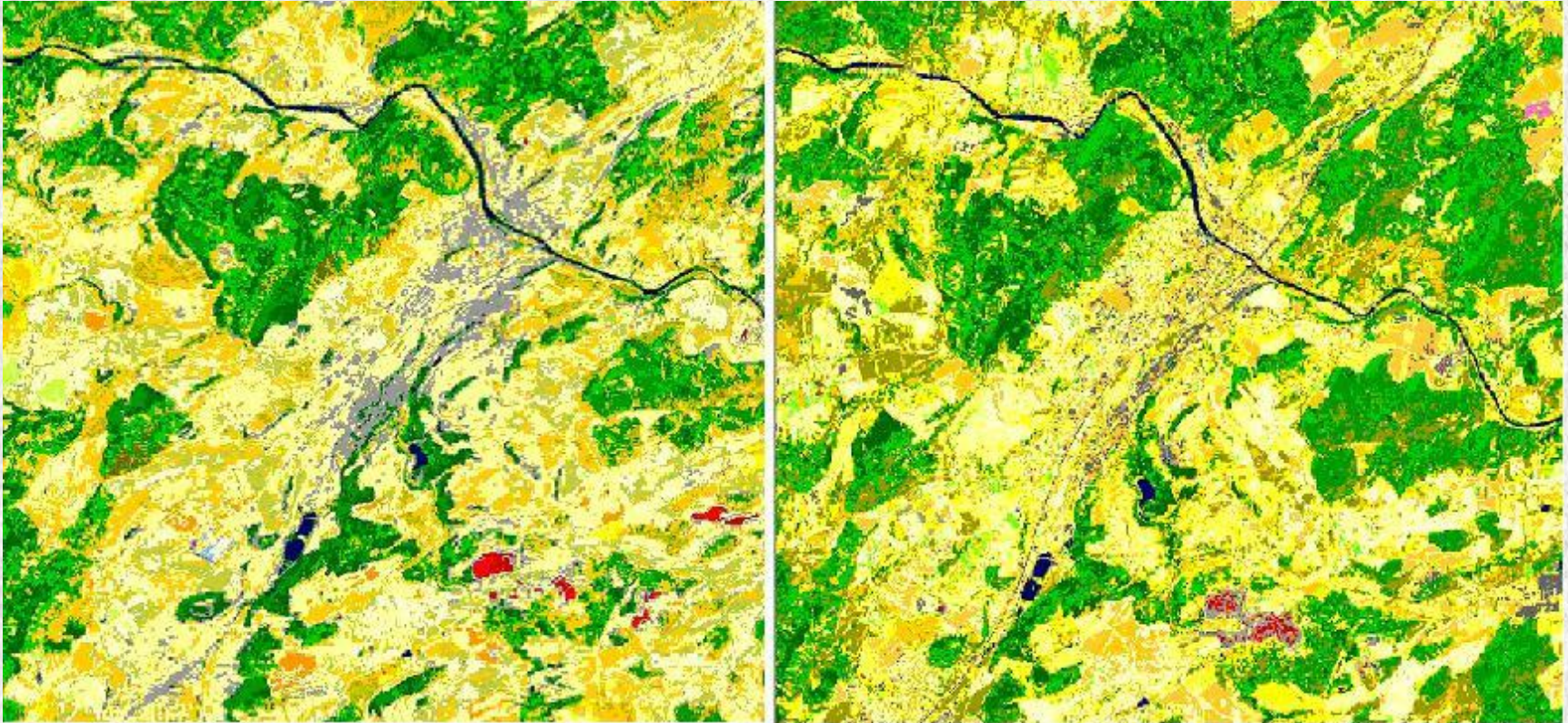
Těšetice ,Znojmo KH7-29, 4. 6. 1966, americký špionážní družicový systém Corona;
viditelný paleolitický rondel

Zpracování družicových dat - klasifikace povrchu (Land use, land cover)

Landsat TM 4,5,3 kombinace (vlevo, 29.8.1990) a Terra/ Aster 3N,4,2 (vpravo, 28.5.2002), sezónní změny, Berounsko

Zpracování družicových dat - tematické mapy

Výsledky klasifikace (isoclass): TM 2,3,4,5,7 (vlevo) a Aster 1,2,3N,4,1/4(5+6+7+8)

- Děkuji za pozornost.

konec